

GESTALTNINGSPROGRAM FÖR

Västra Roslags-Näsby

Framtagen av Samhällsutvecklingskontoret, Täby kommun
www.taby.se

STYRGRUPP:

Carina Lundberg Udelepp, kommundirektör
Joachim Quiding, samhällsutvecklingschef
Rolf Hoffborn, chef Stora projekt
Leif Eriksson, näringslivschef
Gunvor Lindberg, ekonomischef
Karin Öhlander, kommunikationschef

PROJEKTGRUPP:

Rolf Hoffborn, projektchef
Elisabet Lundgren, projektledare plan och exploatering
Maria Björk, planarkitekt
Johan Rex, exploateringsingenjör
Jenni Nordström, landskapsarkitekt
Jenni Brink Bylund, miljöplanerare/hållbarhetssamordnare
Åke Nordahl, trafikingenjör
Johanna Ullman, trafikplanerare
Sara Dahlgren, VA-ingenjör
Marcus Sahlin, avfallsplanerare
Mathias Rudh, projekteringsledare
Emil Uman, belysningsingenjör
Rickard Lyckheim, entreprenadingenjör
Peter Kastberg, byggledare VA
Senad Glamocak, bygglovchef
Anna Wachtmeister Kommunikatör
Ragnhild Nelson KMA-ansvarig
Sofia Otterheim, fastighetsavdelningen

FOTOGRAFIER/ILLUSTRATIONER:

Samtliga illustrationer och foton är gjorda av WSP Sverige, White Arkitekter och Täby kommun, produktbilder från respektive företag med utrustning och möbler för det offentliga rummet, om inget annat anges.

1. Bakgrund och intentioner

1.1 Inledning	7
Bakgrund	7
Målsättning - från förort till Regional Stads kärna	8
Befintlig miljö	9
Stationsstaden	10
Trafik i staden	11
Planförslagets huvuddrag	12
1.2 Principer för stationsstaden	13
Innehållsrik stad	13
Blandad bebyggelse	13
Attraktiv stadsmiljö	13
Roslags-Näsby som knutpunkt	13
Tillvaratagande av det befintliga	15
När baksida blir framsida	15
Hållbart stadsbyggande	15

2. Gestaltning av det offentliga rummet

2.1 Gaturum, gatornas uppdelning och utformning	17
Huvudgata	18
Torggata	19
Gångfartsområde	20
Lokalgator	21
Gatukorsningar, planutsnitt	22
Gång- och cykelvägar	24
Bilparkering	25
Cykelparkering	25
2.2 Stationen	26
Bytespunkt	26
Gångbro	28
Cykelparkering	28
Återvinning	29
2.3 Torget	30
Övergripande gestaltungsidéer	32
Grönska och dagvatten	32
Belysning och ljussättning	33
Aktivitet	33
2.4 Stadsdelsparken	34
Övergripande gestaltungsidéer	35
Grönska och dagvatten	35
Belysning och ljussättning	35
Lek	36

2.5 Mindre platsbildningar	37
Plats vid elverket	37
Plats vid stationen	37
Plats i anslutning till torget.	37
2.6 Vegetation	38
Befintliga träd.	39
Träd i hårdgjorda och gröna ytor	39
Övrig vegetation	39
2.7 Dagvatten	40
2.8 Material, färgsättning och möblering	42
Generella riktlinjer	42
Gaturummen	43
Torget.	44
Stadsdelsparken	45
Servicebyggnader	46
2.9 Belysningsprinciper	47
Gaturummen	47
Torget, stadsdelsparken och mindre platsbildningar	48
Stationsområdet	48
3. Kvarter och kvartersbebyggelse	
3.1 Kvarter	50
Skala och volymer	50
3.2 Typologier och bostadstyper	51
Mångfald och blandning	51
Radhus	52
Flerbostadshus	54
Högt flerbostadshus.	55
Bottenvåningar, entréer och trapphus i bostadshus	56
Förgårdsmark, balkonger och gröna fasader	57
Placering mot huvudgata och torg.	59
Fasader	59
Taklandskap.	60
3.3 Gårdar	61
Vegetation och grönytefaktor.	61
Markbehandling, belysning och utrustning	61
Parkering	61
Teknik-, och servicebyggnader och avfallshantering	62
3.4 Handelns miljöer	63
Uteserveringar	63
Skyltar, skärmtak och markiser	64
Källor och referenser	
Referenser.	65

1. BAKGRUND OCH INTENTIONER

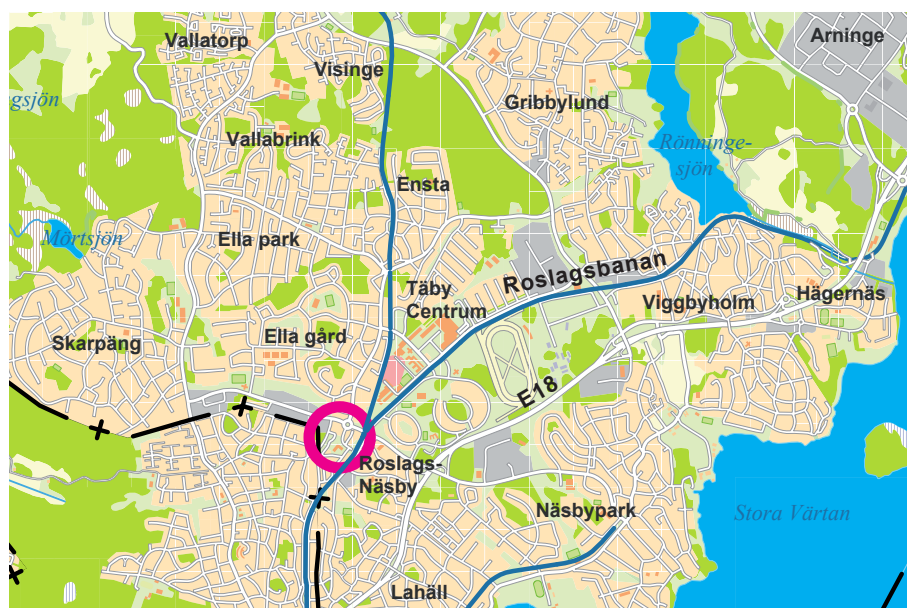
1.1 Inledning

Bakgrund

Täby kommun har idag ca 63 000 invånare. Kommunens vision är att växa till ungefär 80 000 invånare år 2030. Det medför att ett stort antal bostäder måste tillskapas i kommunen. Västra Roslags-Näsby är ett av kommunens utbyggnadsområden. 2009 gav kommunstyrelsen stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta en detaljplan för Västra Roslags-Näsby. Utvecklingen fortsatte med att ett planprogram togs fram, 2010, och en arkitektävling genomfördes 2010-2011. White Arkitekter vann tävlingen med förslaget "West Side Story". Förslaget har bearbetats sedan tävlingen och ligger till grund för den detaljplan som tagits fram för området. I området planeras det för ca 1400 bostäder i en stadsdel som också innehåller verksamheter, service, kontor, skola, förskola, trygghetsboende, vårdboende och studentbostäder. Detaljplanen för området beräknas vara klar år 2017 och först därefter kan byggstart ske.

Täby kommun äger större delen av marken i området. Västra Roslags-Näsby avser området söder om Enhagsvägen och Centralvägen, väster om Roslagsbanan och norr om Smedjevägen. I väster angränsar området till Enebyberg i Danderyds kommun.

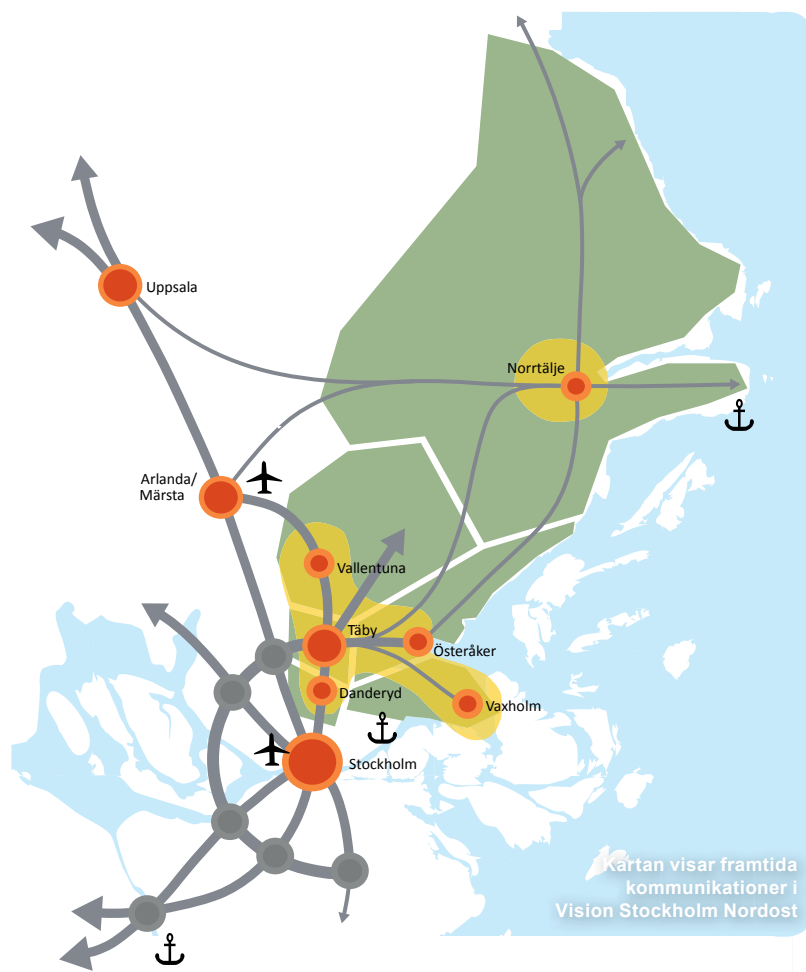
Stadsdelen ska vara en hållbar stadsdel och särskiljande och nyskapande arkitektur ska vara utmärkande för området. Stadsdelen ska ges en stadsmässig karaktär med ett varierat innehåll och omsorgsfullt utformade gator, torg och park. Som en utveckling av visionen om det framtida Västra Roslags-Näsby har detta gestaltungsprogram tagits fram. Gestaltungsprogrammet beskriver visionens idéer och medel för att uppnå dessa så att genomförandet och samordningen av en attraktiv helhet ska kunna underlättas.

Målsättning - från förort till Regional Stadskärna

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län, RUFS, pekar ut centrala Täby, det vill säga Roslags-Näsby, Täby Centrum och Arninge som en framtida regional stadskärna på grund av det strategiska läget. Området har möjlighet att koppla samman en uppbruten stadsväv och utgöra en strategisk pusselbit i stärkandet av Täby som regional stadskärna. Kommunen arbetar sedan 2015 med en fördjupad översiktsplan för centrala Täby för att fördjupa planeringsförutsättningarna och underlätta för förtätning inom den regionala kärnan.

Det framtida Täby ska formas stadsmässigt, vilket innebär att bebyggelsen är koncentrerad och består av en blandning av olika funktioner. Det ger en effektivare markanvändning och bättre trafiklösningar. Dessutom förbättras tillgängligheten; det blir lättare och tryggare att ta sig till olika ställen. Grundprincipen är att förtäta på mark som redan är ianspråktagen. På det viset lämnas utrymme för grönområden och bevarandet av halva Täby grönt. Målsättningen är att skapa förutsättningar för att utveckla Västra Roslags-Näsby till en attraktiv, levande och hållbar stadsdel i Täby. Detta ska uppnås med en varierad stadsbebyggelse som tillsammans med den östra delen av Roslags-Näsby ska upplevas som en helhet. Målet är att Västra Roslags-Näsby ska fungera som förebild för stadsbyggnadsprojekt i Täby men även vara en förebild på regional och nationell nivå.

Befintlig miljö

Roslags-Näsby ligger i kommunens södra del och består av ett mindre stadsdelscentrum med flerbostadshus öster om järnvägsstationen. Väster om järnvägsstationen dominerar nuvarande kommunhuset stadsbilden och är omgivet av markparkering, lägre byggnader och en park. I övrigt består området framförallt av parkeringsytor och ett gradvis framvuxet villasamhälle.

Dagens Roslags-Näsby började formas då järnvägen drogs fram år 1885. I huvudsak byggdes villor för familjer som sökte sig från trångboddhet och dålig luft i Stockholms innerstad. Själva järnvägsstationen byggdes först 1901, då järnvägslinjen Näsby-Åkersberga stod färdig och Näsby blev järnvägsknut och sedermera kommuncentrum med nytt kommunhus. När Täby Centrum sedan byggdes ut under 1960-talet flyttade kommunens kommersiella centrum från Roslags-Näsby till det nya centrumområdet. Roslags-Näsby behöll dock sin roll som administrativt centrum och kommunhuset byggdes ut med en sju våningar hög tillbyggnad, 1974. Området ska nu utvecklas med utbyggnad av bostäder och verksamheter. Kommunhusets verksamheter ska flyttas till Täby centrum och den nyare delen av befintliga kommunhuset rivs. Funktionen som viktig järnvägsnod är fortfarande aktuell när det i samband med planarbetet för Västra Roslags-Näsby satsas på kapacitetsförstärkning av Roslagsbanan.

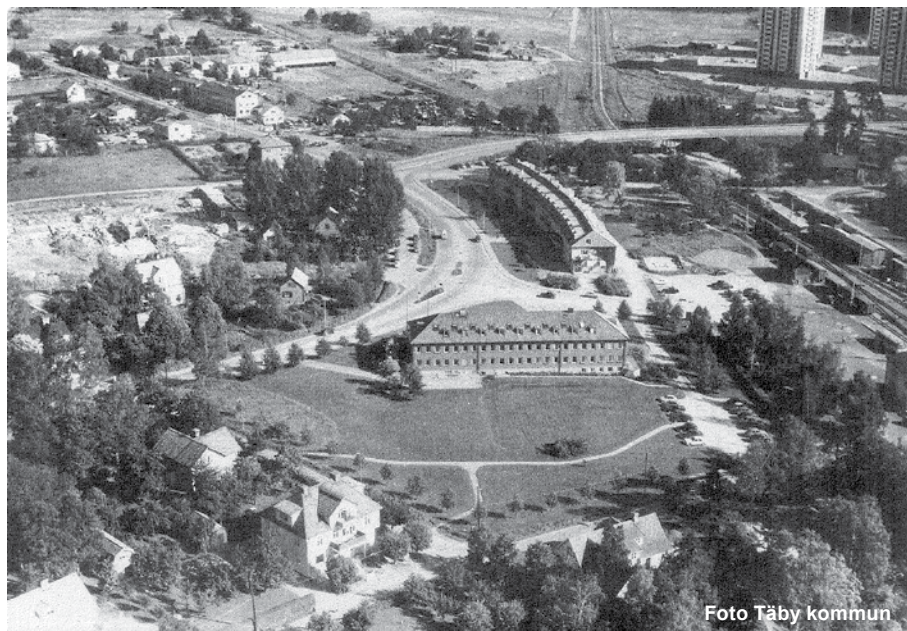

Foto Täby kommun

Flygbild över området från c:a 1960

Stationsstaden

En stationsstad innebär att bebyggelsen och knutpunkten ömsesidigt drar nytta av varandra. Genom att bygga bostäder och arbetsplatser i stationsnära lägen kan restider kortas och fler kan ta del av en större arbetsmarknad. En station är en nod dit människor tar sig och det flöde av människor som stationen ger är underlag för verksamheter och handel, viktiga beståndsdelar i en stadsmässig miljö. Det finns en utmaning i att skapa hållbar regionförstoring med hänsyn tagen till ekologisk och social hållbarhet. Effektivare utbyggnad i stationsnära lägen kan vara en del i att lösa denna utmaning. De åtgärder som minskar res-tiden mellan bostad och arbete i intervallet 20-40 minuter (från dörr till dörr) får enligt Tillväxtverket störst effekt på resandet. Samordningen mellan transportpla-nering och övrig samhällsplanering är därmed mycket viktig.

Internationella och nationella miljömålet om begränsad klimatpåverkan har visat sig svåra att nå för bl. a. Stockholms län, inte minst pekar aktuella sammanställ-ningar på de stora utsläppen av koldioxid från vägtrafiken. Effektivare utbyggnad i stationsnära lägen kan vara en del i att lösa denna utmaning.

Stationen i Roslags-Näsby utgör en central bytespunkt i Täby. Här möts Ros-lagsbanans två linjer från Österskär och Kårsta och från stationen ansluts även regionala busslinjer till Arninge och Kista. I början på 1900-talet växte ett sam-hälle fram, i kölvattnen av Roslagsbanans förbättrade kommunikationer. Tack vare att Roslagsbanan förgrenades här blev Roslags-Näsby en central punkt i Täby och det var kring stationen som kommersiella och administrativa funktioner växte fram. Etableringen av Täby centrum innebar att kommunens centrum flyt-tades norrut, men fortfarande är stationen en viktig knutpunkt i kommunen. En utbyggnad av den befintliga stationen pågår. Roslags-Näsby kommer att stärka sin funktion som knutpunkt för kollektivtrafik med planerad om- och utbyggnad med dubbelspår på Roslagsbanan och fler regionala bussförbindelser.

Trafik i staden

För att nå ambitionen om ett stadsmässigt område krävs delvis stadsbebyggelse men också en stadsmässig trafik som relaterar till den växande regionala betydelsen. I en stad är verksamheter och entréer riktade ut mot gatorna. Bilar, bussar, cyklister och gående rymms inom gatan. Detta kräver en balansering av trafiksystemen och trafikanternas olika krav så att också fotgängare och cyklister kan röra sig tryggt i staden. Detta ger goda förutsättningar för ett rikt stadsliv.

Roslags-Näsby's betydelse som knutpunkt ökar i takt med att kollektivtrafiksystemet och gång- och cykelvägnätet utvecklas. Roslagsbanans byggs ut ytterligare och järnvägsstationen får ett nytt utseende men Roslags-Näsby förväntas också bli skärningspunkt för ett utvecklat busslinjenät och en framtida kapacitetsstark spårtrafik som kan vara tunnelbana, Roslagsbana eller pendeltåg. Hit kan också framtida tvärspårvägstrafik knytas. Den planering som pågår görs utifrån osäkerheter om framtida trafiksystem.

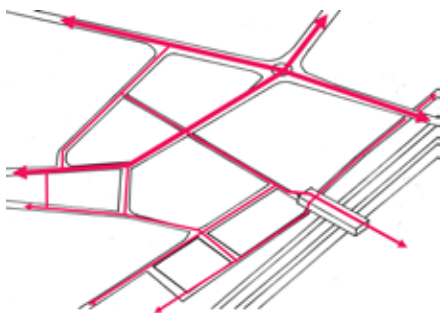
Centralvägen/Enhagsvägen och Stockholmsvägen ingår i det överordnade vägnätet där framkomlighet och kapacitet prioriteras. Nuvarande cirkulationsplats kommer att successivt behöva byggas ut för att undvika störningar på huvudgatan inom Västra Roslags-Näsby. Den planerade bebyggelsen ger också utrymme för en eventuell framtida omvandling av Enhagsvägen/Centralvägen för kompletterande tvärspårvägstrafik. En överordnad funktion är också det regionala cykelstråket längs Roslagsbanan.

Busstrafiken och infartsparkering tillhör knutpunktsfunktionen och planen öppnar för etablering av verksamheter som handel och service. Parkeringen löses inom respektive kvarter. På gatumark finns kantstensparkering som tillgängliggörs för korttidsparkering och till viss del besökare.

Det finns ett intresse att fortsatt erbjuda infartsparkeringar intill Roslags-Näsby station. För Roslags-Näsby har medvetna platser pekats ut för infartsparkeringen som gör dessa ytor mer integrerade i stadsdelen som helhet. Befintliga parkeringsytor omformas för att kunna fungera ihop med den framtida stadsmiljön. Förslaget innebär att infartsparkeringen flyttas till östra sidan av spåret.

Planförslagets huvuddrag

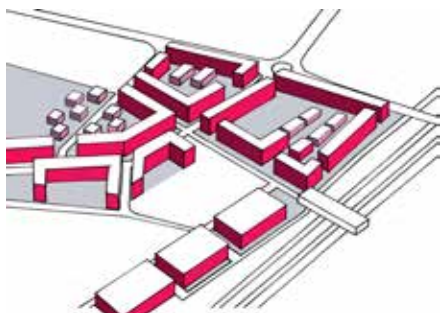
Roslags-Näsby utvecklas genom att ge förutsättningar för en mångfald av höga stads- och boendekvaliteter. Tillväxten bygger på en hållbar utveckling och ska ge goda förutsättningar för företagsamhet. Det goda kollektivtrafikläget i den framtida regionala stadskärnan motiverar en hög täthet och en effektiv markanvändning. Att i samband med en ny stadsdel också bevara äldre byggnader som berättar om Roslags-Näsby historia, ger den nya stadsdelen flera årsringar och ett större utbud av bostadstyper och lokaler och bidrar till områdets attraktivitet. I enlighet med Täbys grönplan "Halva Täby grönt" är också den befintliga grönskan en stor tillgång för att skapa attraktivitet. Befintliga träd och grönska kan tillsammans med tillkommande ge stadsdelen rekreativa och kulturhistoriska värden. En tilltalande stadsmiljö skapas med god utformning av offentliga rum och med spännande arkitektur. Detta gör Roslags-Näsby eftertraktat för besökare, företagare och boende i alla åldrar. En tät bebyggelsestruktur med ett finmaskigt gatunät ger god tillgänglighet och närbarhet för gående och cyklister.

Kopplingar och stråk delar in området i kvarter.

Befintlig grönstruktur binds samman med nya gröna länkar. Befintliga hus sparas som årsringar och ger mångfald i stadsmiljön. Centralt i området placeras ett torg och en park.

Flerbostadshus bildar kvarter som bygger upp gator, torg och parker. Kvartersbebyggelsen bildar gårdar, skyddade från trafikbuller. Bebyggelsen varierar i typologier och höjder.

1.2 Principer för stationsstaden

Innehållsrik stad

En blandning av bostäder och verksamheter i anslutning till stationen bidrar till liv och aktiviteter under en större del av dygnet. Bostäder i stationens närhet kan bidra till att öka känslan av trygghet vid själva stationen. Med en blandning av bostäder och arbetsplatser i det stationsnära området sprids resor i tid och ger ett effektivare nyttjande av trafiksystemet.

En förtätad bebyggelse innebär att många funktioner ska samsas på en liten yta. Komplexiteten betyder att varje enskild funktion inte kan ta så stor plats som man är van vid i ett förortscentrum utan att flexibla lösningar och samutnyttjade blir nödvändigt. Samtidigt kan detta skapa förutsättningar för ett livligare stadsliv, stimulerande upplevelser, större trygghet och ökat socialt liv. I området planeras det nu för verksamheter, service och en komplettering med ca 1400 bostäder i en varierad och blandad tät kvartersstruktur och med påtaglig närvaro av grönska och parkmark.

Blandad bebyggelse

Bebyggelsen organiseras i kvarter med tydlig gräns mot gatan. Flerbostadshus ramar in större skyddade gårdar som bebyggs med lägre bebyggelse av radhus. Lägre bebyggelse används också för att anpassa området till intilliggande villaområde. Området ska ges sådan variation i bebyggelsens utformning att det inte kan uppfattas som ett enhetligt monotont område. Engagemang från flera exploatörer och flera arkitekter är en viktig del i en sådan process.

Ambitionen om stad förutsätter tydliga gränser mellan offentligt och privat. De offentliga rummen ges en sammanhållen och tydlig gestaltning som håller över tid. När det gäller bebyggelsen i kvarteren tillåts däremot en stor variation. Att husens bottenvåningar möter gatan och att gården avskiljs från gatan är väsentligt för att förena god gatumiljö med god bostadsmiljö. Särskilt viktig är relationen mellan offentligt och privat där det krävs en distinkt övergång mellan husen och de offentliga rummen. I gatuplanets möte mellan hus och plats ska flerbostadshusens bottenvåningar mot torg och gator rymma lokaler som bidrar till offentlighet och stadsliv.

Attraktiv stadsmiljö

Nyskapande och särskiljande arkitektur ska vara utmärkande för Västra Roslags-Näsby. Den nya bebyggelsen ska återspegla samtida arkitektur av hög kvalitet och samtidigt fungera väl med befintliga byggnader och omgivande områden. Arkitekturen tillsammans med det offentliga rummets kvalitet är avgörande för stadsdelens identitet och attraktion.

Roslags-Näsby som knutpunkt

Roslags-Näsby har goda lägesförutsättningar för hög grad av tillgänglighet såväl

Illustrationsplan av förslaget, Västra Roslags-Näsby

Täby kommunhus, tillbyggnaden i bakgrunden planeras att rivas.

lokalt som regionalt, med i första hand kollektiva färdmedel men också med bil. Detta ger eftertraktade etableringsalternativ för företag och näringsliv, kultur, utbildning, forskning och vård. Planeringen ska fortsätta sträva efter en god tillgänglighet i stadsmiljön, framförallt för gående och cyklister som är en viktig faktor för framtidens stadskärnor.

Tillvaratagande av det befintliga

En av de grundläggande delarna i tävlingsförslaget för Västra Roslags-Näsby var varsamheten mot den befintliga bebyggelsemiljön och möjligheten att bevara äldre byggnader. En antikvarisk utredning visar på höga bevarandevärden i flera av de befintliga byggnaderna med anledning av placeringen intill järnvägsstationen och kommunhuset. Vidare utredningar har visat det praktiskt svårt att bevara alla av de utpekade byggnaderna. Integrerat i den nya stadsdelen är årsringar av befintliga byggnader och grönstruktur från olika tider i Tåbys utveckling. Inordnade i den nya kvarterstrukturen är Gamla kommunhuset från 1950, den s.k. Gula villan från 1909 och Gamla elverkshuset från 1960. Byggnaderna bidrar till berättelsen om samhället Roslags-Näsby, som växte från det sena 1800-talets järnvägsknut till expansiv villaförort och kommunalt centrum under 1900-talets första hälft.

Inom området finns ett flertal värdefulla fullvuxna träd som till exempel lindallén längs Smedjevägen och alléträden vid Kv. Blåklinten. Genom att spara uppvuxna träd kan den nya, hållbara stadsdelen ta tillvara på viktiga ekologiska värden i området samtidigt som de stora träden har estetiska värden.

När baksida blir framsida

Idag domineras stadsmiljön i Västra Roslags-Näsby av parkeringsplatser och otydliga, fragmentariska offentliga rum. Byggnaders och verksamheters otydliga framsidor bidrar till upplevelsen av fler baksidor. I den nya stadsdelen ska det vara tydliga gränser mellan offentligt och privat. Byggnadernas möte med gatan och relationen mellan gata och gård är väsentliga aspekter när det gäller att förena god gatumiljö med god bostadsmiljö. Bostäder och verksamheter utan oönskade baksidor ger en ökad känsla av trygghet. Att kunna bli sedd på gator och torg av dem som är inne i byggnader om något skulle hända upplevs ofta tryggt.

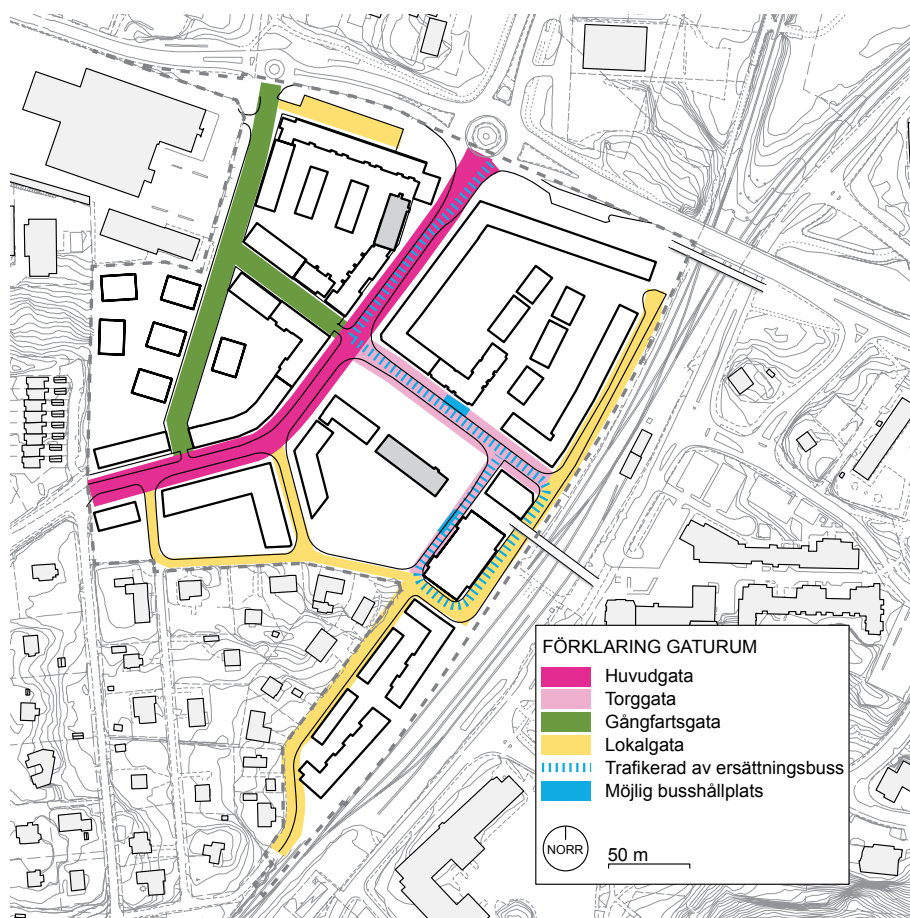
Hållbart stadsbyggande

Västra Roslags-Näsby ska bli en stadsdel som är en förebild för hållbar stadsutveckling. Kommunen vill säkerställa att bebyggelsen lever upp till de mål och riktlinjer som står i bland annat kommunens översiktsplan, miljöplan, grönplan och avfallsplan. Utöver de redan beslutade målen vill kommunen höja hållbarhetsnivån väsentligt och definiera mål i den kommande exploateringen. Dessa mål är beskrivna i ett övergripande hållbarhetsprogram med strategier för hållbara energisystem, social hållbarhet, hållbara transporter, hållbar avfallshantering samt klimatanpassad och grönskande utemiljö.

2. GESTALTNING AV DET OFFENTLIGA RUMMET

Västra Roslags-Näsby kommer att inbegripa ett flertal olika offentliga rum av varierande karaktär, nämligen ett torg, en stadsdelspark, en huvudgata, ett gångfartsområde, lokalgator och ett antal mindre platsbildningar. Gestaltningen av de offentliga rummen är viktig för områdets karaktär och ska följa och tydligt spegla de intentioner som återfinns i *Hållbarhetsprogram för Västra Roslags-Näsby*. Hållbarhetsprogrammets mål för utemiljön är att den ska vara klimatanpassad, mångfunktionell, öka den biologiska mångfalden samt vara social och vacker. Ett av hållbarhetsprogrammets fokusområden är en klimatanpassad och grönskande utemiljö, där fokusområdet och de tillhörande målen ska implementeras både på allmän plats och kvartersmark. En grönskande utemiljö ger svalka, skugga, skydd mot vind, tar upp luftföroreningar, fördröjer och renar dagvatten samt ger goda boendemiljöer för människor, djur och insekter.

Material, växter och möbler ska samordnas så de ger ett sammanhållet intryck av stadsdelen men ska även kunna anpassas till varje plats specifika behov och karaktär. Konstnärlig utsmyckning bör finnas på torget, i stadsdelsparken och på andra allmänna platser där det bedöms lämpligt. Gestaltningen och val av material, utrustning etc. ska följa principerna som beskrivs i gestaltningsprogrammet.

De offentliga rummen i Roslags-Näsby

FÖR YTTERLIGARE RIKTLINJER SE FÖLJANDE PROGRAM OCH HANDBÖCKER:

Teknisk handbok, Täby kommun

Hållbarhetsprogram för Västra Roslags-Näsby, Täby kommun

Belysningsprogram för Täby kommun, Täby kommun

Dagvatten i Oxundaåns avrinningsområde, Oxunda vattensamverkan

RAPPORT PM Dagvatten, Översiktlig dagvattenutredning för programområdet Västra Roslags-Näsby, Täby kommun

Grönplan för Täby kommun, Täby kommun

Översiktsplan 2010-2030, Täby kommun

Parkeringsstrategi, handbok, Täby kommun

RIKTLINJER SOM GÄLLER SAMTLIGA GATOR

- Gator ska ha kantsten av granit
- Parkeringsplatser på gata utformas som längsgående parkering med anvisade platser.
- Gatuträd ska ha stamomfång på 30-35 cm och vara tåliga stadsträd
- Belysningsstolpar, stamskydd, pollare, cykelpollare och planteringsräcke ska vara i pulverlackerat stål
- Där det finns gatuträd ska avvattning ske mot planteringsytan och skelletjardar
- Under gatuträd ska låga perenner planteras i hela ytan mellan kantstensparkeringarna och avgränsas med ett lågt planteringsräcke i stål, 15-20 cm högt. I höjd med torget ska träden stå i markgaller
- Minsta mått för gångbanor ska vara 2,5 meter. Cykelbanor ska vara dubbelriktade med en bredd av minst 2,5 meter.

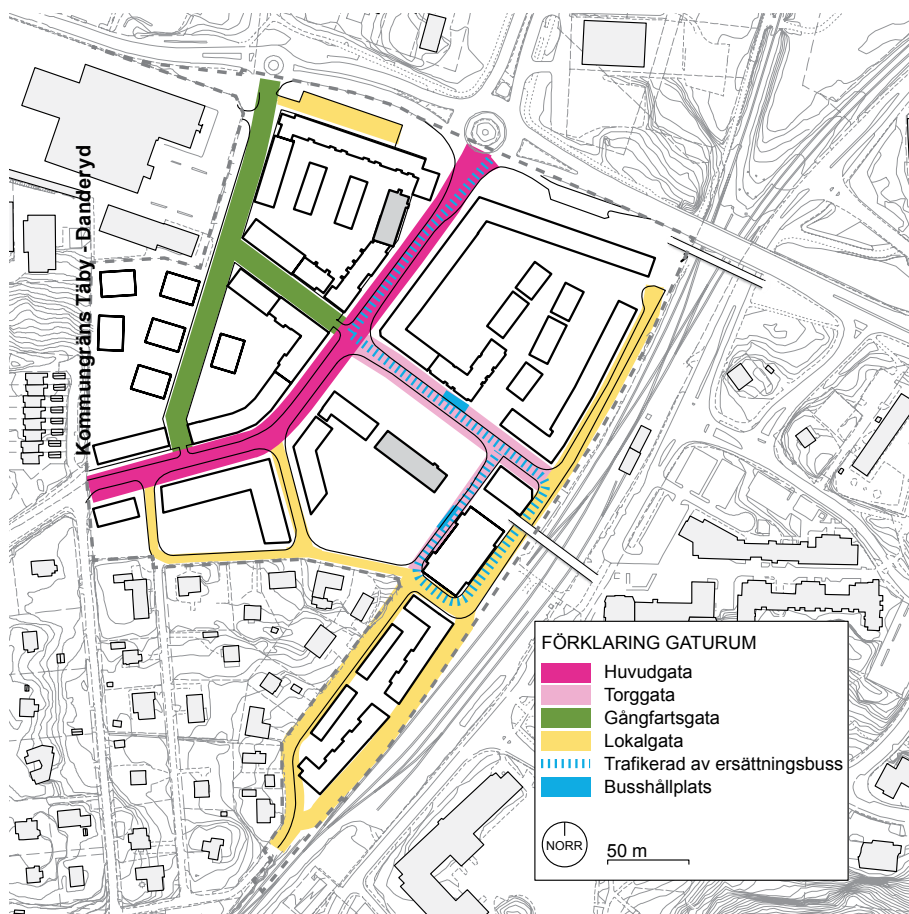
Torget med träd, sitttytor och ungdomsaktivitet i form av parkour i bakgrunden.

2.1 Gaturum, gatornas uppdelning och utformning

Gestaltningen av gaturummen ska eftersträva tydlighet för trafikanterna avseende företräde, korsningspunkter och hastighet. Gaturummen ska utformas på ett stadsmässigt sätt utifrån fotgängare och cyklisters villkor. Gaturummet ska ha ett väl definierat golv med tydliga väggar, där utformningen av gatan bidrar till att bilarnas hastighet sänks.

Anvisningar för olika trafikslag ska i första hand utgöras av materialval och utformning av markbeläggningen. Behovet av målning och skyltning ska genom detta minska och den trafikskyltning som är nödvändig ska i största möjliga mån samordnas på gemensamma stolpar.

Områdets huvudgata ska vara en trädkantad stadsgata till vilken lokalgator och gångfartsområde knyter an. Cykeltrafiken ska prioriteras inom och genom området. Utmed torget och huvudgatan sker cykeltrafik på separata cykelbanor. På lokalgator och gångfartsområde sker cykling i blandtrafik. Utformningen av gång- och cykelstråk ska förstärkas över korsande körbanor så att bilister uppmärksammas på gående och cyklister.

Gatornas uppdelning

Huvudgata

Huvudgatan blir områdets bredaste gata och ska ha en egen, tydlig karaktär. Gatan är dimensionerad för dubbelsidig trädplantering med kantstensparkering och enkelriktade cykelbanor på båda sidor av körbanan. Under gatuträden planteras låga perenner i hela ytan mellan kantstensparkeringarna. Planteringen ska omgärdas av ett lågt räcke på utsatta ställen, exempelvis intill övergångsställen. Gångbanor ska vara belagda med plattor. Busshållplatsernas vänt- och avstigningsyta ska vara avskild från gång- och cykelväg genom markbeläggning och möblering. Hållplatserna ska möbleras med regnskydd, bänkar och papperskorgar.

Gaturummets norra del, där gatan passerar torget, blir bredare än den södra delen. Den breda gatusektionen möjliggör exempelvis uteserveringar i anslutning till eventuella lokaler i bottenvåningen. I söder minskas gatusektionen ned för att anpassa gaturummet till den lägre bebyggelsen och ansluta till befintligt gatunät.

Huvudgatan ansluter vid kommungränsen i söder till Gamla Norrtäljevägen i Danderyds kommun. I övergången till den befintliga vägen krävs en viss anpassning av huvudgatans utformning och bredd.

MARKBELÄGGNING

Gångbana: betongplattor

Cykelbana: asfalt

Körbana: asfalt

Parkering: betongplattor

BELYSNING

Icon Opal från Louis Poulsen, ljuskälla LED

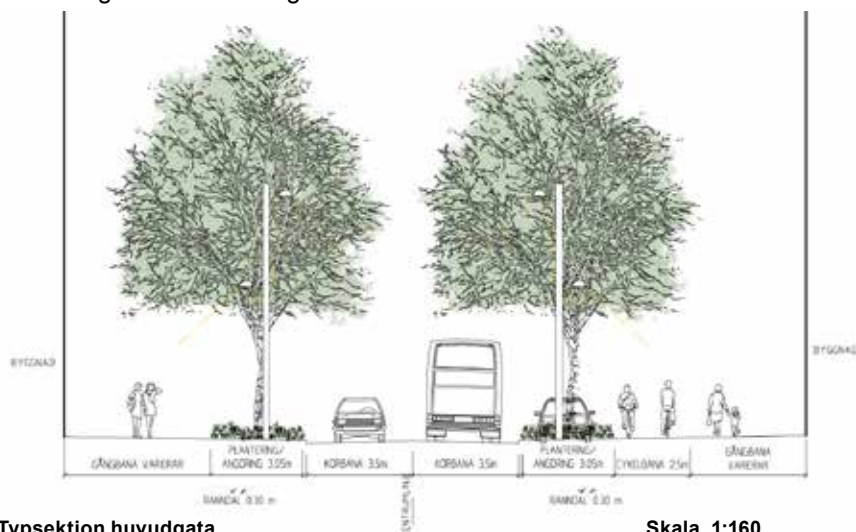
Opus Icon

Naturgrå betongplattor

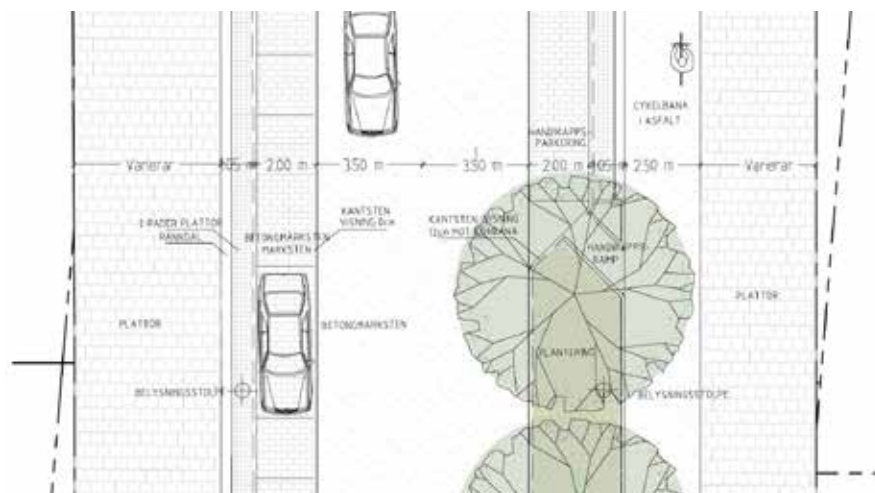

Planteringsyta under gatuträd

Typsektion huvudgata

Skala 1:160

Plan huvudgata

Skala 1:160

MARKBELÄGGNING

Gångbana: natursten, t ex. granithällar, smågatsten

Cykelbana: asfalt

Torggatan/Körbana: Uni-Optiloc

Parkering: betongmarksten

BELYSNING

se 2.7 Belysningsprinciper

Exempel, Kafen solsoffa, Nola

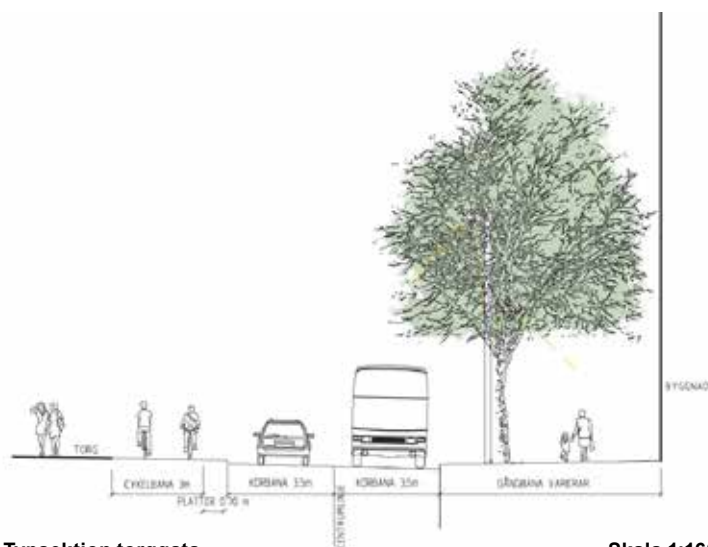
Granithällar

Pollare, Centralplan Gävle

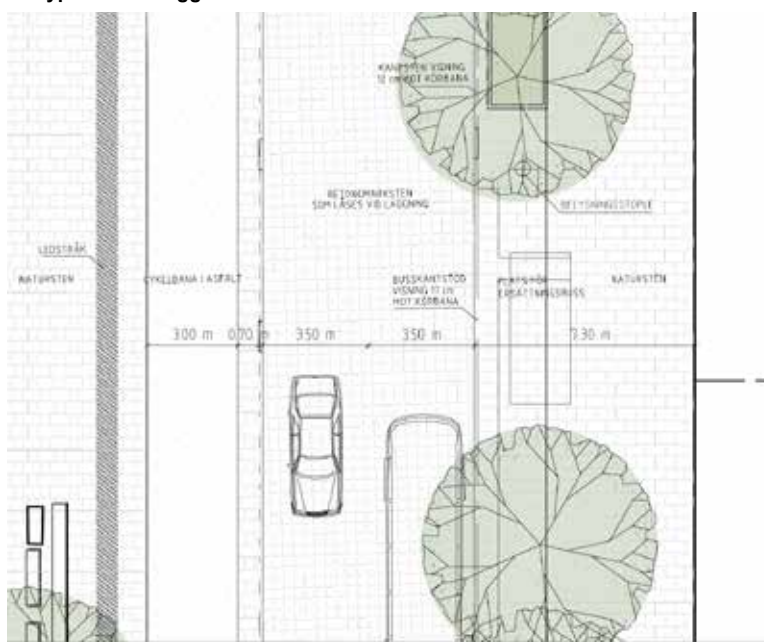
Torggata

Torggatan kommer att löpa från huvudgatan, över torget, till stationsområdet och trafikeras av bussar och bilar. Torget och torggatans markbeläggning ska vara samstämda och utformas som en helhet men gatan ligger något nedsänkt i förhållande till torget. Avgränsningen mellan olika trafikslag ska vara tydlig och tillgänglighetsanpassningen god. Ledstråk i betong ska användas vid behov. Gångbanan ska utföras bred för god framkomlighet och utrymme för exempelvis uteserveringar i zonen närmast fasad. Under träden planteras låga perenner, omgärdade av ett lågt räcke.

Typsektion torggata

Skala 1:160

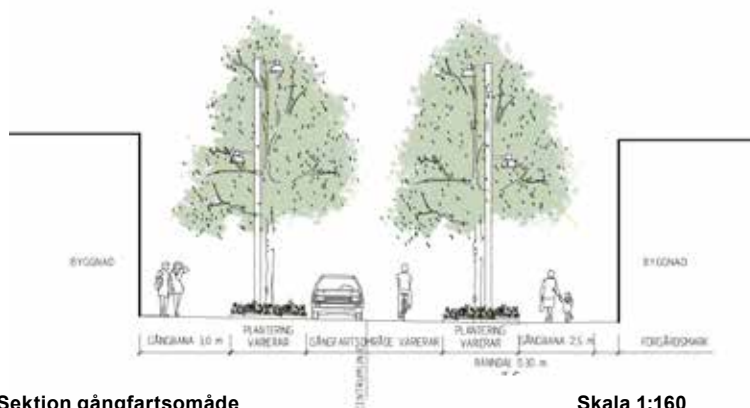

Plan torggata

Skala 1:160

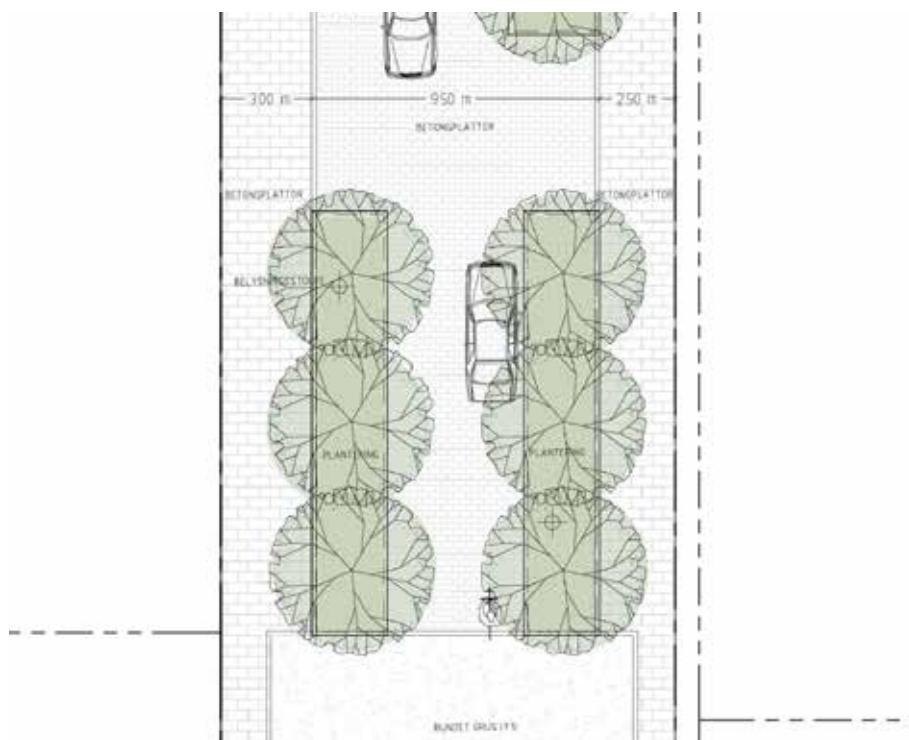
Gångfartsområde

Gångfartsområdet ska delvis fungera som en naturlig förlängning av torget och innehålla grönska. Körbana och gångbana ska ligga i samma nivå och bilisterna köra på de gåendes villkor. Beläggningen ska tåla tung trafik men främst anpassas för gående och cyklister. Gaturummet möbleras med exempelvis bänkar, planteringar, träd och cykelpollare på ett sådant sätt att hastigheten för bilister sänks. Under träden planteras låga perenner som i utsatta lägen omgärdas av ett lågt räcke. Vissa av planteringarna fungerar även som regnbäddar som tar hand om dagvatten. Det ska dock finnas tillräckligt utrymme för två bilar att kunna mötas, det fria måttet ska inte vara mindre än 4,5 meter. Minsta mått mellan träd och fasad ska vara 3,0 meter. Inga parkeringsplatser ska finnas inom gångfartsområdet.

Sektion gångfartsområde

Skala 1:160

Plan gångfartsområde

Skala 1:160

MARKBELÄGGNING

Betongplattor, bundet grus

BELYSNING

Nest från Louis Poulsen,
ljuskälla LED

Nest, Louis Poulsen

Blommande träd

Regnbädd, Malmö

Planteringsytor under träd,
Eriksbo torg

Exempel, Bänk Royal, Veksö.
Bänkar inom gångfartsområdet
målas.

MARKBELÄGGNING

Gångbana: betongplattor,

Körbana: asfalt

Parkering: betongplattor

BELYSNING

Icon Opal från Louis Poulsen, ljuskälla LED

Opus Icon

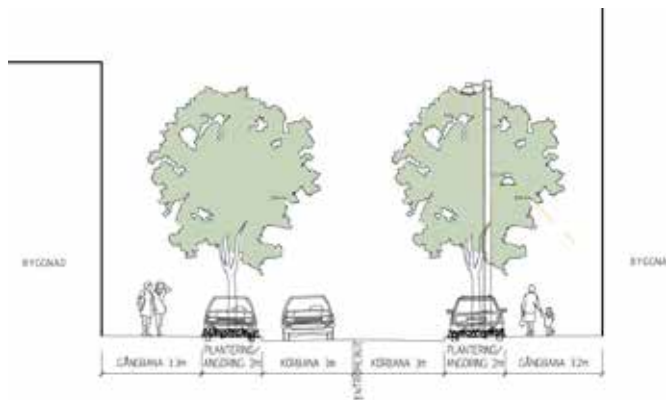
Naturgrå betongplattor

Planteringsyta under gatuträd

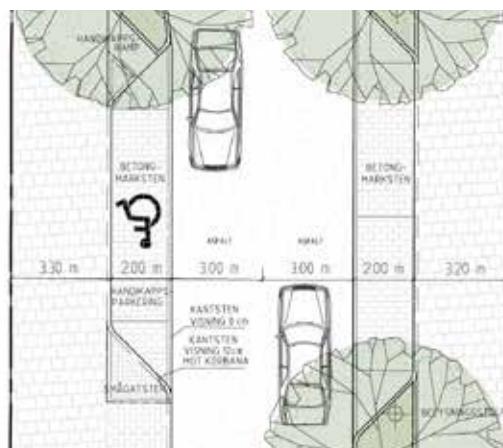
Lokalgator

Lokalgatorna kommer att ha olika bredd, men ska alltid ha en körbanebredd på minst 6 meter och minimum 2,5 meter breda gångbanor. Nedan redovisas tre typsektioner för tre olika situationer. Under träd på lokalgator ska planteras med låga perenner i hela ytan mellan kantstensparkeringarna, omgärdat av ett lågt räcke.

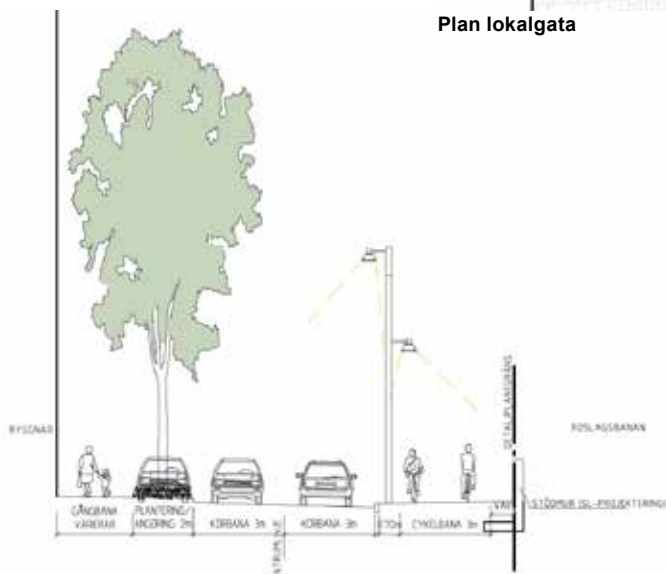
Typsektion - lokalgata 16,5 m

Skala 1:160

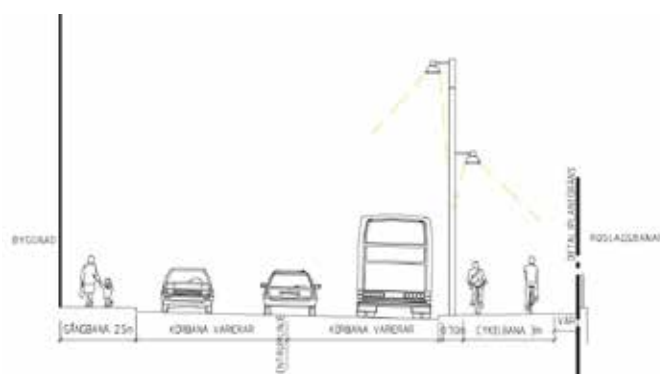
Plan lokalgata

Skala 1:160

Typsektion - lokalgata Roslagsbanan 14,3 m

Skala 1:160

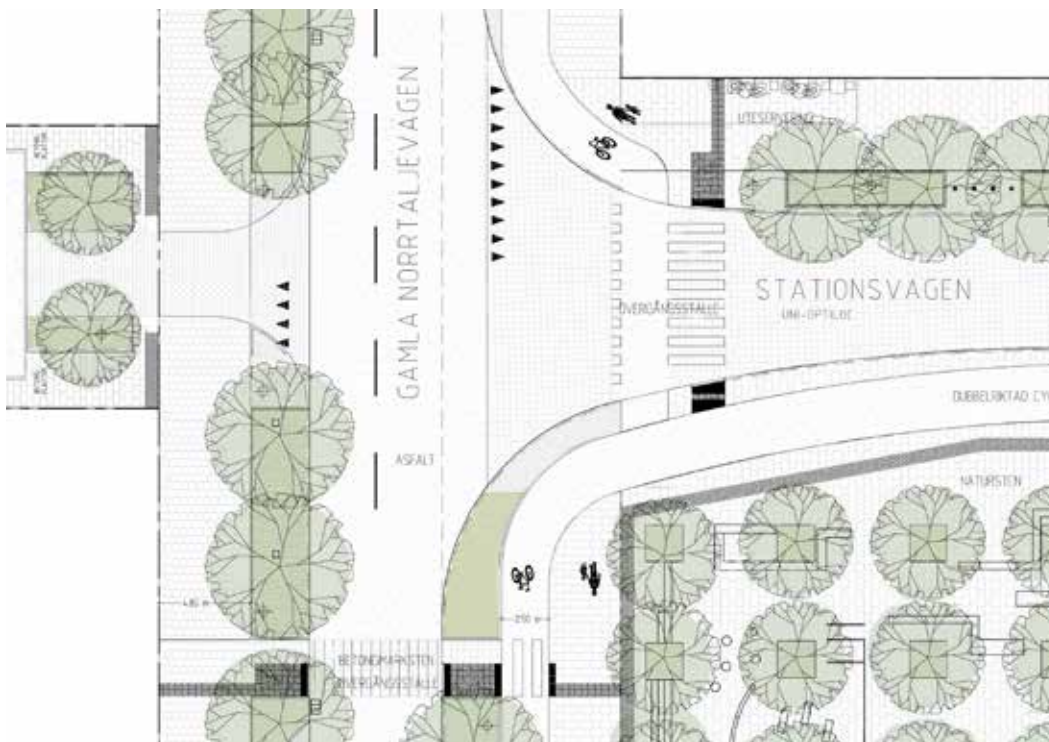

Typsektion - lokalgata Roslagsbanan 16,6 m

Skala 1:160

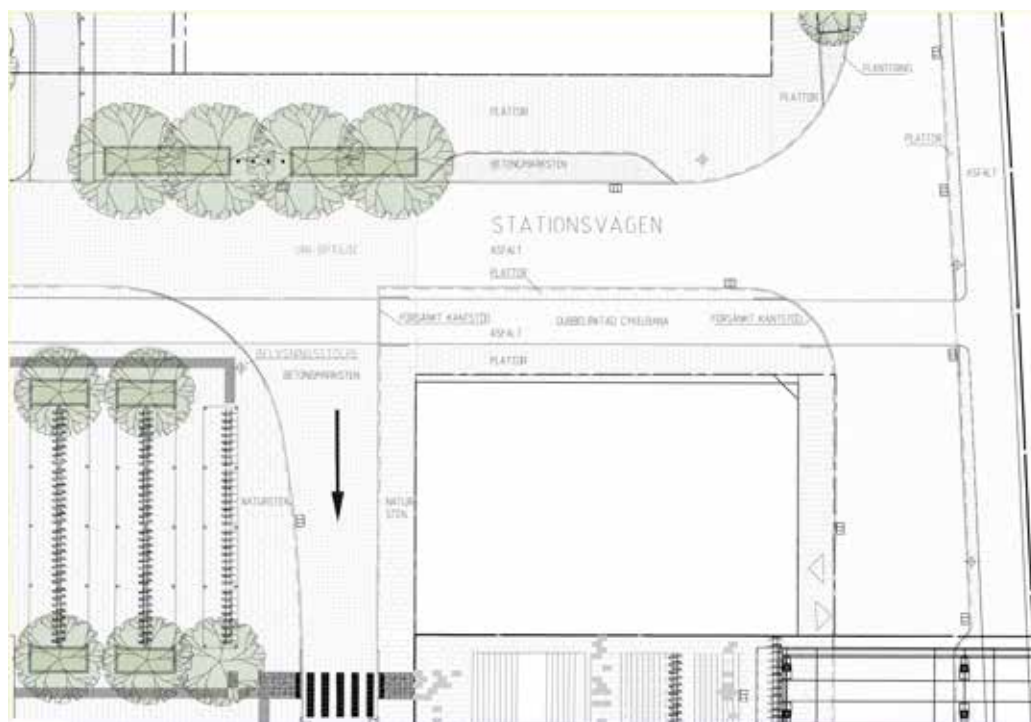
Gatukorsningar, planutsnitt

I planutsnitten nedan redovisas korsningen mellan huvudgata - torggata och gångfartsområde, korsningen vid torggata, stationsgata och Stationsvägen samt korsning vid stadsdelsparkens södra del, Smedjevågen - Stationsvägen.

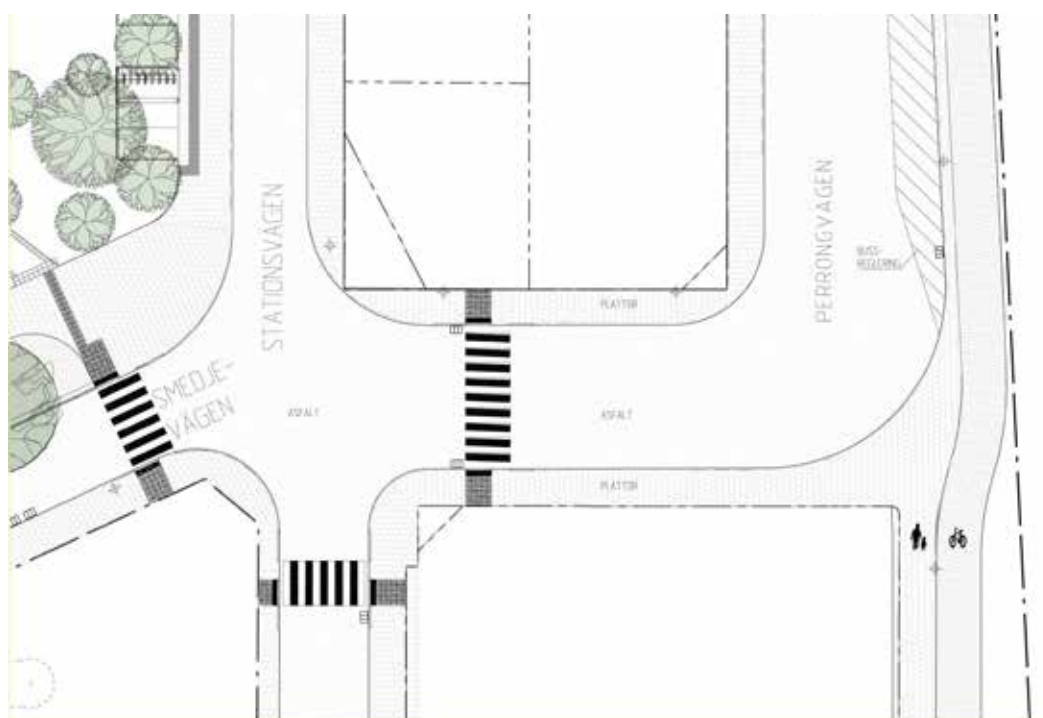
Korsning Gamla Norrtäljevågen, Stationsvägen och Växelvägen

Plan, skala 1:500

Korsning Stationsvägen, Stationsvägen och Perrongvägen

Plan, skala 1:500

Korsning Smedjevägen, Perrongvägen och Stationsvägen

Plan, skala 1:500

Gång- och cykelvägar

I Västra Roslags-Näsby ska cykelnätet vara sammanhängande, framkomligt och kapacitetsstarkt. För att cykling ska vara ett attraktivt, säkert och konkurrenskraftigt alternativ till andra transportslag behöver cykelstråken utformas med omsorg. I en bra cykelstad är det lätt att göra kombinationsresor med cykel och kollektivtrafik. Säkra och väderskyddade parkeringar ska därför finnas i nära anslutning till stationen i Västra Roslags-Näsby.

Markmaterialet på cykelstråken ska vara slät asfalt. För övriga ytor på torget ska materialet vara granithällar som ytskittsbehandlas för att inte bli hala vid regn.

I anslutning till stationen ska det finnas cykelplatser för ca 400 cyklar, varav en del väderskyddade. Väderskydd för cykelparkering bör utformas så att de inte blockerar kontakten mellan stationsområdet och torget. Glas och stål är exempel på bra materialval då dessa möjliggör ett lätt och genomskiktligt intryck. Väderskyddet kan med fördel förses med grönska, till exempel kläs in med klätterväxter.

Uppsala resecentrum

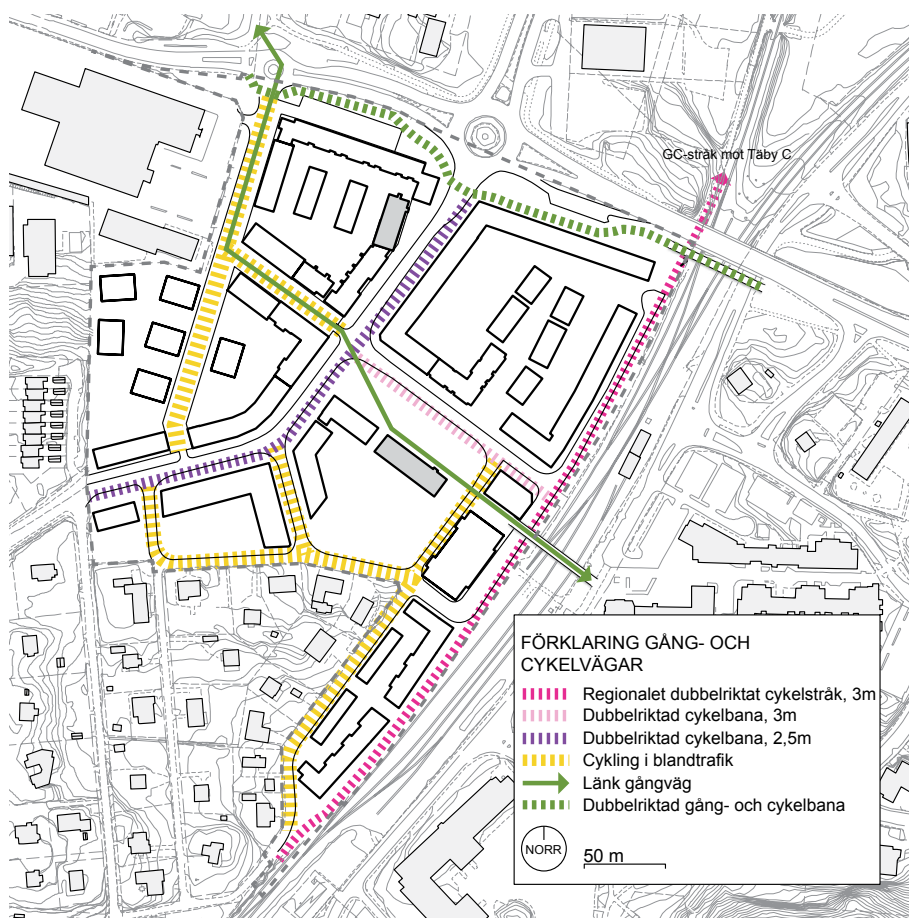
Cykelsymbol i metall

Cykeltak Malmö, Foto: Täby kommun

Gröna väggar

Gång- och cykelvägar

Exempel på cykelparkering

Det regionala cykelstråket, ett 3 meter brett, dubbelriktat och från körbanan upphöjt stråk kommer att förläggas längs med Roslagsbanan. Cykelstråket åtföljs av en stödmur mot spårområdet och eventuellt en bullerskyddsskärm. Utformningen av muren är viktig då den kommer att löpa genom området på en lång sträcka och ligga i blickfånget från torget och bostäderna utmed Roslagsbanan.

Utmed huvudgatan kommer cykeltrafik att ledas på östra sidan av av gatan, upphöjt från körbanan. Den dubbelriktade cykelbanan ska vara minst 2,5 meter bred och asfalterad. Där cykelbanan löper längs med trafik eller kanstensparkering ska det finnas ett skyddsavstånd på 0,7 meter. Över torget anläggs en cykelbana som sammankopplar det regionala cykelstråket med huvudgatans cykelbana. Detta dubbelriktade stråk ska vara 3 meter brett och utformas med hänsyn till torgets övriga gestaltning. Cykelbanan ska ligga i nivå med omgivande markbeläggning. Behov av pollare för att separera bilar från cyklar kommer att undersökas i detaljprojekteringen.

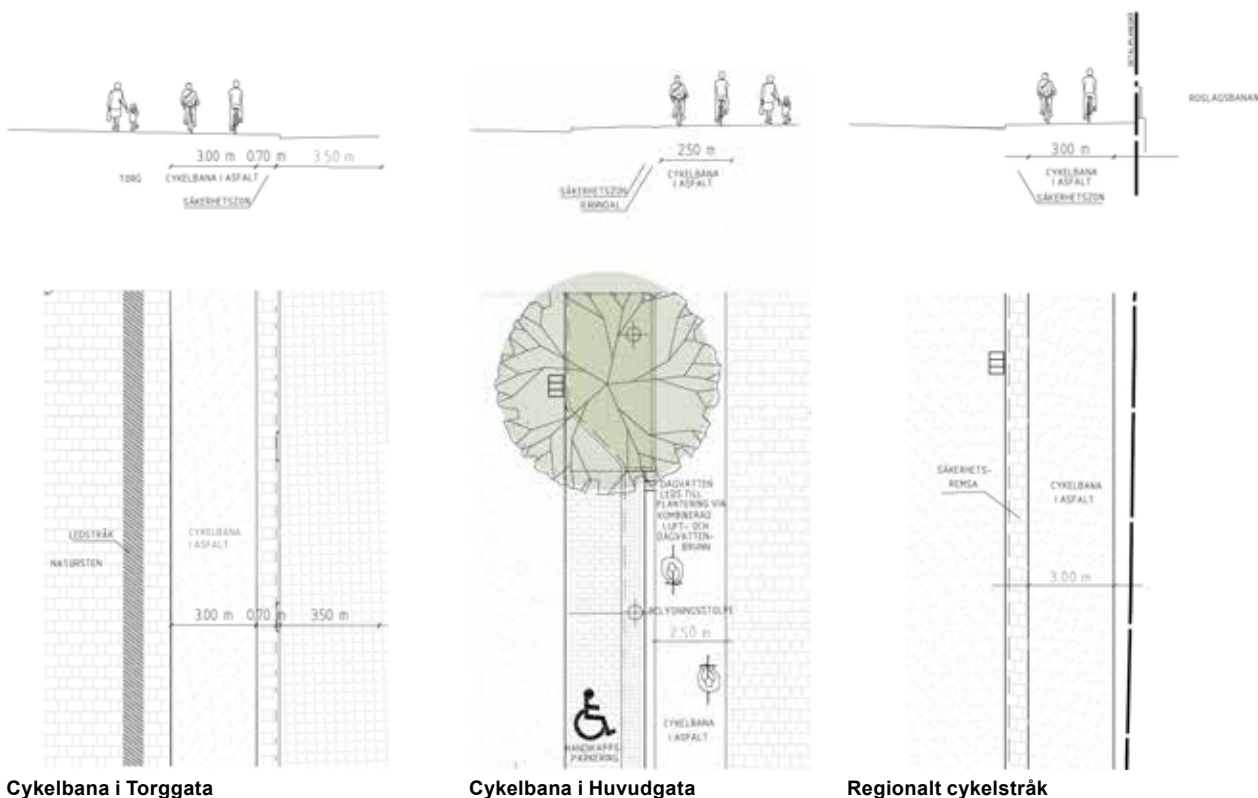
På lokalgator föreskrivs låg hastighet och cyklister kan cykla i blandtrafik. På gångfartsområde ska cykling ske på de gåendes villkor.

Bilparkering

Bilburna besökare kommer att vara hänvisade till kantstensparkering i gatunätet.

Cykelparkering

Väderskyddad infartsparkering för cykel ska finnas i anslutning till stationsområdet.

skala 1:150

2.2 Stationen

Roslagsbanans hållplats i Roslags-Näsby är idag en viktig målpunkt som kommer att utvecklas i samband med att den nya stadsdelen Västra Roslags-Näsby byggs ut.

Stationsområdet kommer att bli en viktig bytespunkt mellan olika trafikslag. Bytespunkten ska utformas med höga krav på orienterbarhet och korta avstånd vid byte av färdssätt. Ambitionen vid utformningen av stationsområdet ska vara att uppmuntra kollektivt resande.

På östra sidan av stationen ska det finnas infartsparkering med plats för ca 300 bilar, samt cykelparkeringar, varav en del väderskyddade. Även på den västra sidan ska cykelparkering anläggas. Olika former av service bör eftersträvas inom stationsområdet. I området planeras det för en livsmedelsbutik i anslutning till stationen vilket är ett av målen i *"Hållbarhetsprogram för Roslags-Näsby"*

Bytespunkt

Stationsområdet är främst en knutpunkt för det kollektiva resandet och innebär omstigning mellan Roslagsbanan, cykel, buss och bil. Tillgängligheten till bytespunkten är avgörande för hur attraktiv den upplevs. Enkla och smidiga byten mellan färdssätt och hög tillgänglighet för alla användargrupper är ledord. Särskild prioritet ska ges fotgängare och cyklister då dessa är de mest sårbara trafikanterna. Ett högt punkthus intill brofästet vid den nya planskilda spårpassagen markerar bytespunktens läge. I punkthusets bottenplan bör det möjliggöras för lokaler med service och handel.

Illustration över stationsområdet i Västra Roslags-Näsby

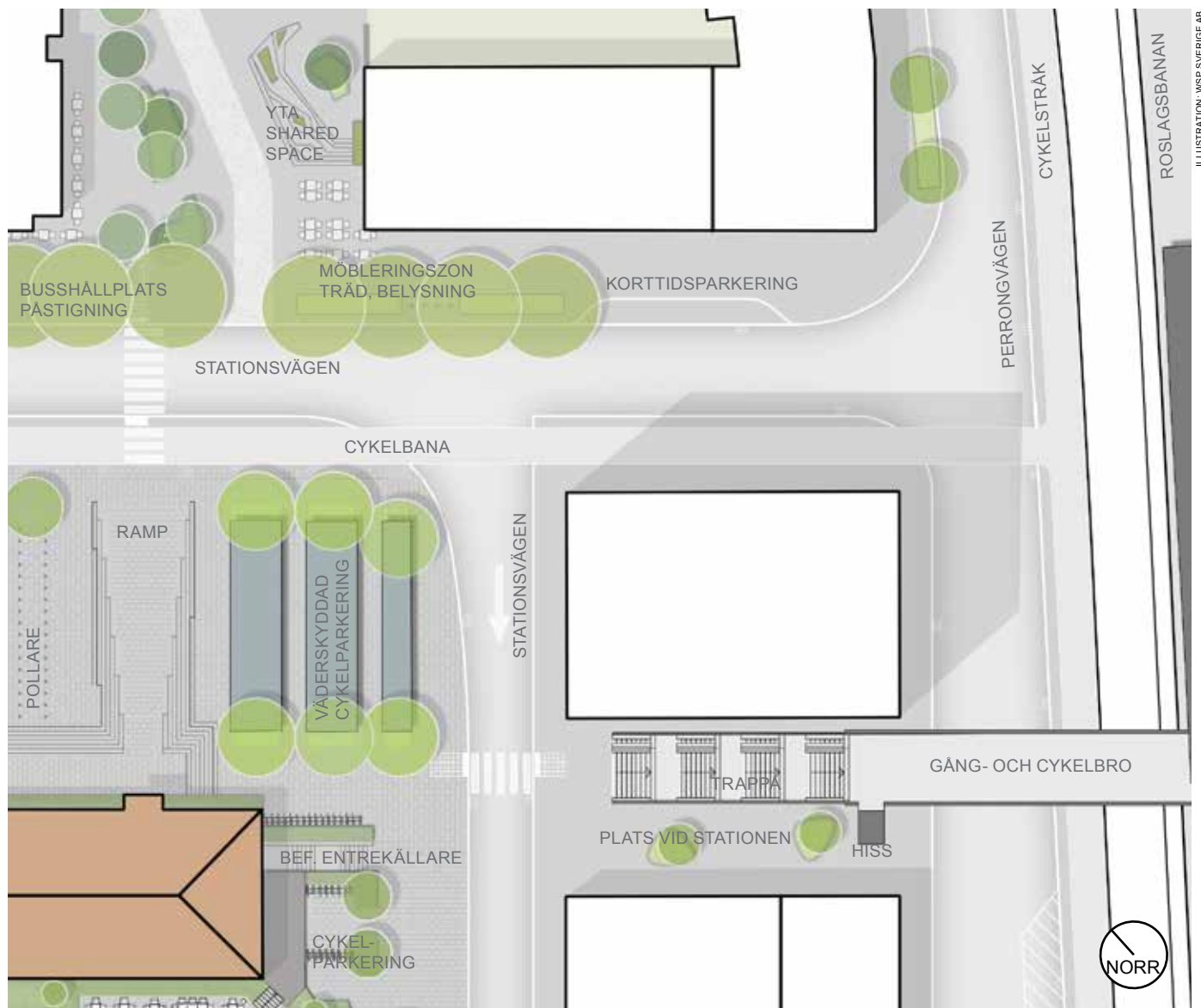

ILLUSTRATION: WSP SVERIGE AB

Illustrationsplan, Stationsområdet skala 1:500

Vy från plattform

Vy uppe på bro

Vy från plattform med
bron i bakgrunden

Gångbro

En gångbro planeras i ett parallellt projekt för att förbinda Roslagsbanans plattformar med Östra och Västra Roslags-Näsby. Det är en viktig passage för att koppla samman de två stadsdelarna men också en viktig länk i Tåbys övergripande struktur. Bron ska utformas tillgänglig och trygg med en trappa från torget upp till den breda gångpassagen och med möjlighet att leda cykel i ramp.

Även en GC-anslutning till Centralvägens bro planeras.

Cykelparkering

Väderskyddade och säkra cykelparkeringar ska finnas med placering centralt i området. Som väderskydd används sammanhängande skärmtak i en lätt, platt och transparent konstruktion.

Referens för cykelparkeringens skärmtak,
Teamtejbrant

Referensbild för cykelparkering.

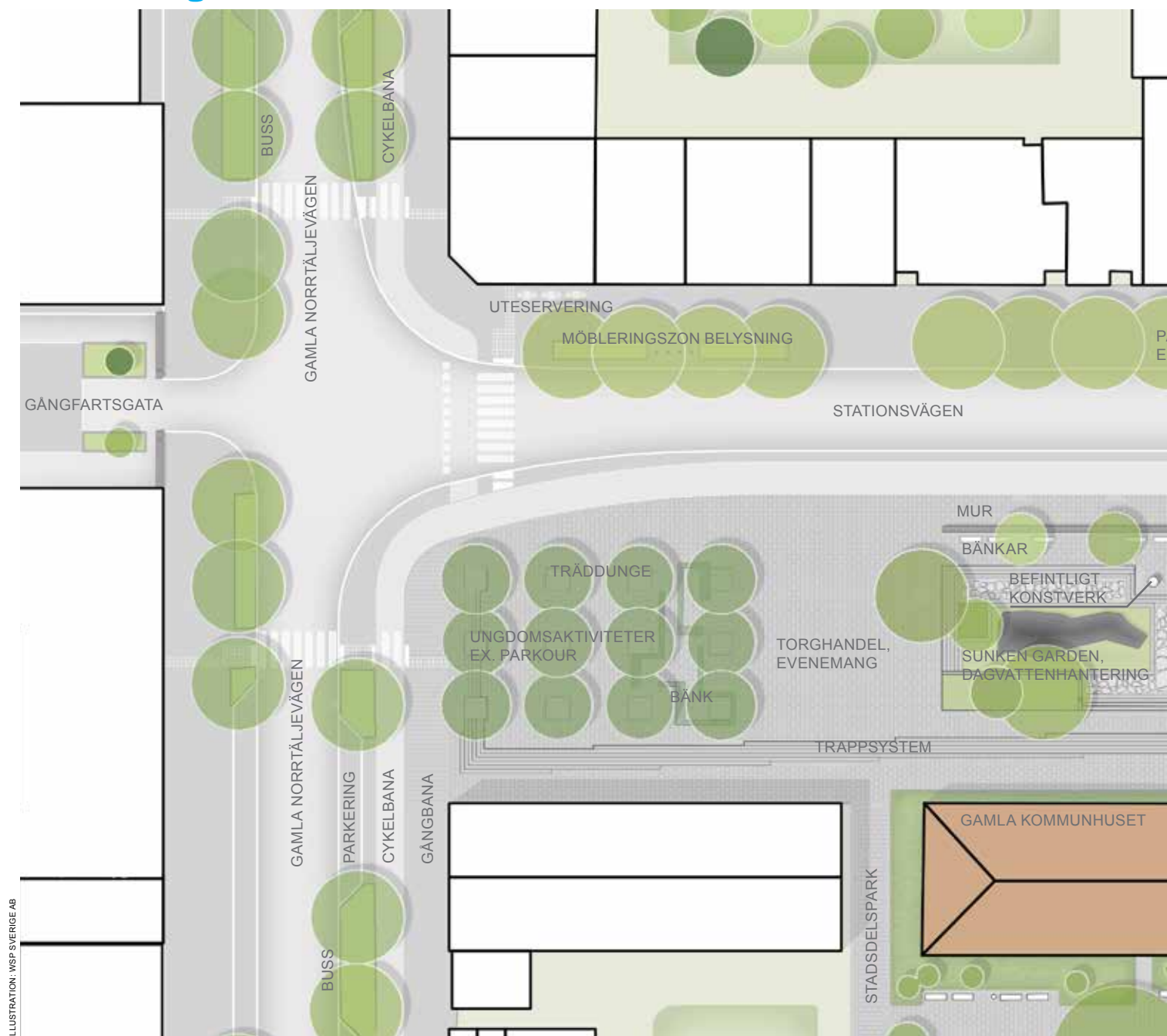
Återvinning

I anslutning till parken placeras en återvinningsstation för förpackningar, tidningar och visst farligt avfall. Återvinningsstationen utförs som nedgrävda behållare under mark.

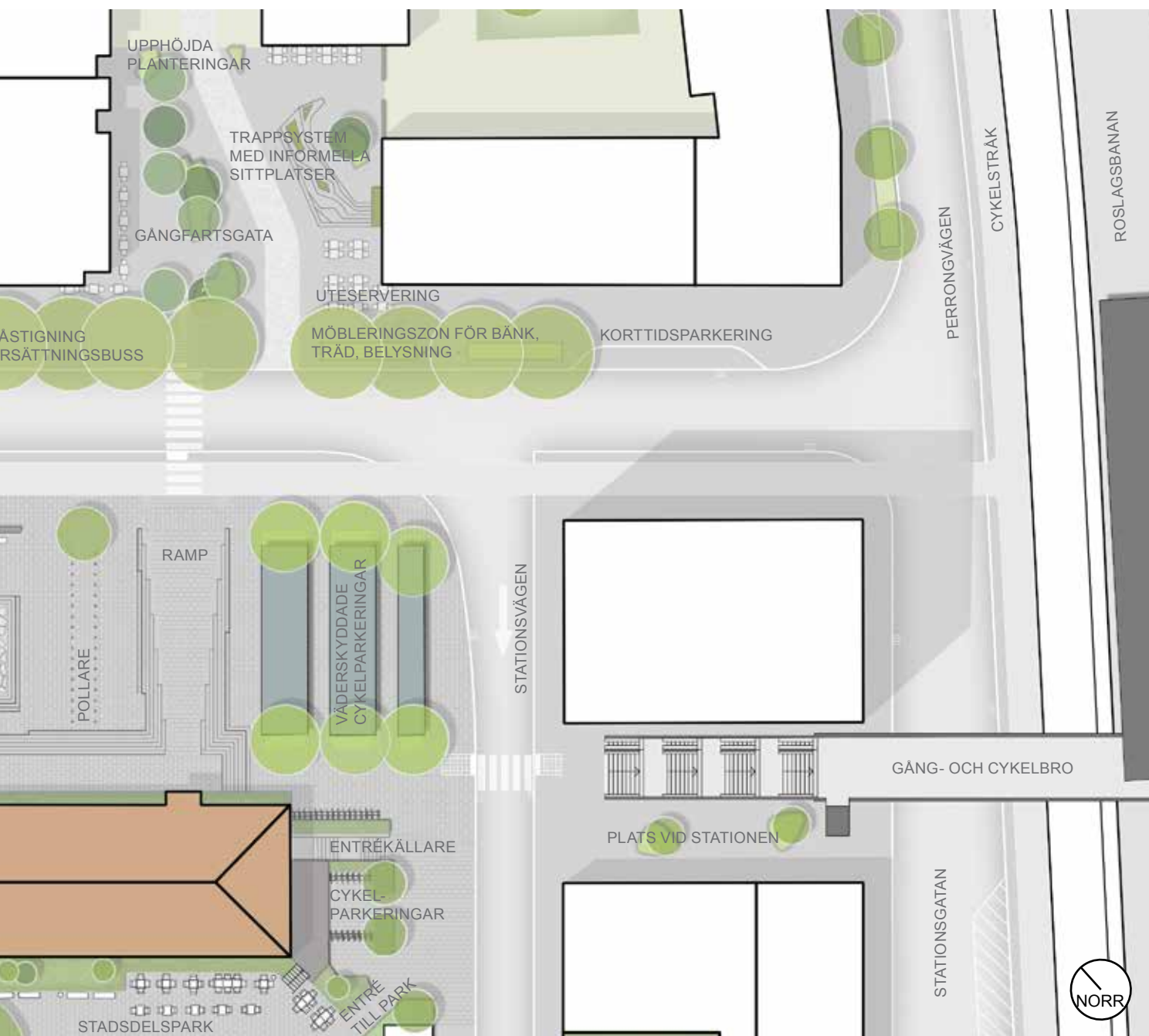
Exempel på återvinning, bild från Kista gård.

2.3 Torget

Illustrationsplan, skala 1:500

Illustrationsplan, skala 1:500

Övergripande gestaltungsidéer

Torget är Västra Roslags-Näsby's största offentliga plats. Ambitionen är att torget ska vara ett levande och attraktivt stadsrum. Torget planeras att kantas av bebyggelse med verksamheter i bottenvåningarna. Längs med fasaderna ska det finnas gott om utrymme för t.ex. uteserveringar. Torget ska ge plats för olika aktiviteter som torghandel, evenemang, uteserveringar, lek men också vila, grönska m.m. I närheten av stationen kommer torget att präglas av funktioner förknippade med resande.

En utgångspunkt har varit att bevara och integrera befintliga strukturer i den nya stadsdelen. Det gamla kommunhuset spelar en viktig roll för att ge torget en stark identitet. Byggnadens 50-talskaraktär kommer att tas upp i detaljer i material och uttryck. Den staty av Jarla Banke som idag står utanför kommunhuset kommer att få en ny central placering på torget.

Det är viktigt att torget upplevs som en helhet men karaktären kommer däremot att variera inom ytan. Förslaget redovisar en trädgrupp i väster, följt av en öppen yta för torghandel och tillfälliga mindre evenemang, en liten försänkt trädgård, s k 'sunken garden', och längst i öster en väderskyddad cykelparkering.

Under trädtaget i väster ges plats för aktivitet, bl a en parkourdel och bänkar. Dessa, i samma gröna accentfärg som emaljen på elverkets fasad kommer att fungera både som del av parkouren och som sittplatser vid exempelvis marknadstillfällen.

'Sunken garden' kommer att omges av en skyddande mur och på insidan placeras parkbänkar i solläge. Den lilla trädgården i mitten får en inramning av planteringar och flerstammiga träd och trappar stegvis ner till yttligt liggande berg.

Grönska och dagvatten

Torget kommer att bli en del av ett grönstråk genom stadsdelen som förbinder Enhagsparken med Konvaljeparken/Mosstorpsparken. Torgets utformning och funktion ska bidra till att tydliggöra och stärka stråket.

Mellan huvudgatan och torget ska en större trädplantering anläggas för att ta ned skalan på torget och definiera platsen. Mindre planteringsytor ska finnas på torgets i övrigt hårdgjorda yta. Till planteringsytorna kan dagvattnet ledas för fördröjning och eventuell infiltration.

Vatten leds även till gatuplanteringarna, antingen direkt i rännalar eller indirekt via luft/dagvattenbrunnar. Gångfartsgatans dagvatten samlas i en skålad vegetationsyta i nordväst som vid större regn bräddar till ledning.

Köryta markerad med pollare, centralplan Gävle

Uteservering

Regnbädd

Regnbädd

Foto: Täby kommun

Exempel på mindre planteringar och regnbäddar i torgmiljö.

Blommande planteringar på torg

Schackspel på torg

Uteservering vid torgatan

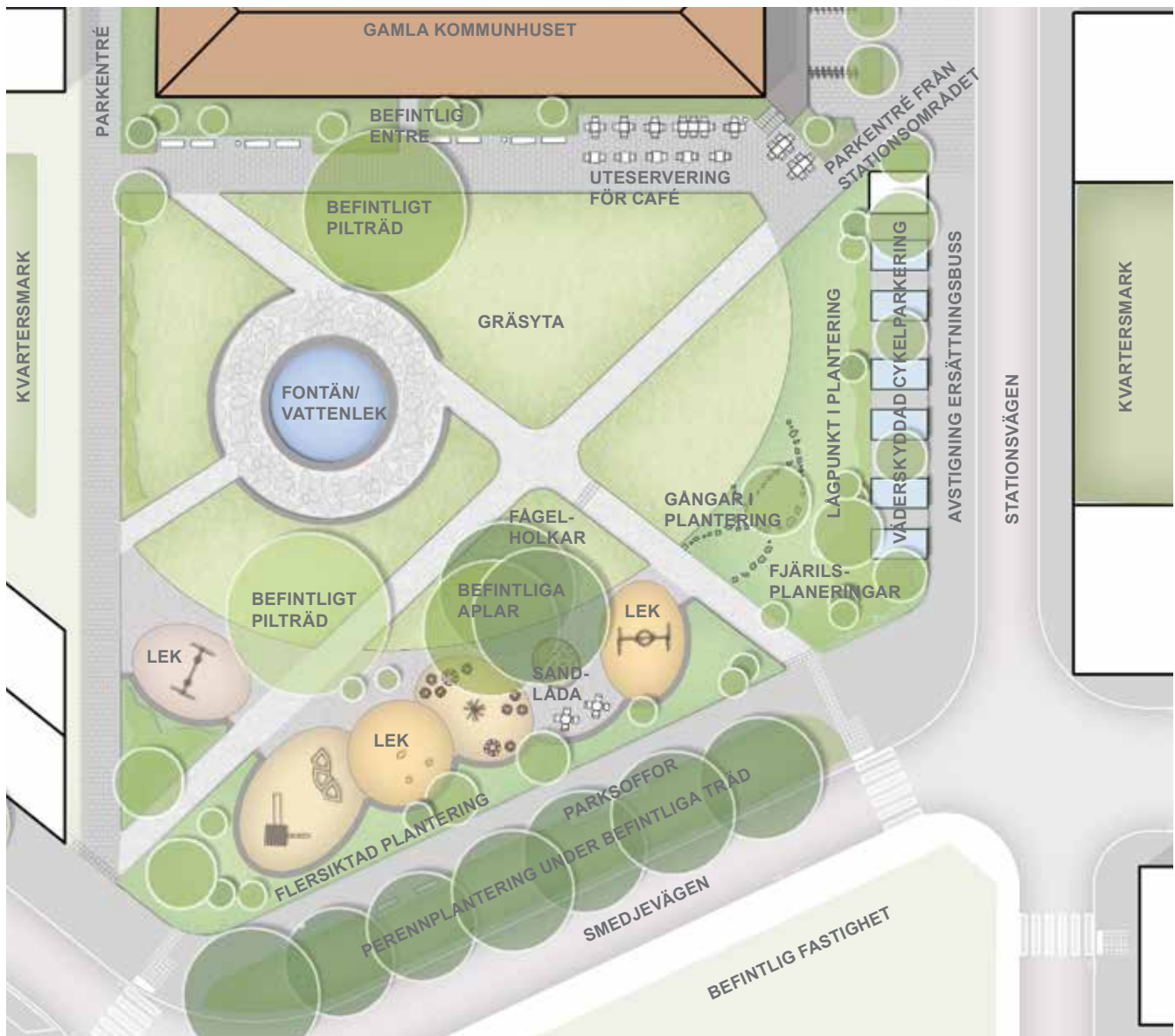
Belysning och ljussättning

Belysningen är viktig för att torget ska kunna användas och upplevas som tryggt under dygnets alla timmar. Belysning på stolpar, låga pollare och under träd kan ge en intressant ljussättning. Det är en fördel om så mycket av belysningen som möjligt kan integreras i torgets möbler. Uppåtriktat ljus som innebär ljusförorening, så kallad "light pollution", ska undvikas.

Aktivitet

Torget ska uppmuntra till vistelse för alla åldrar. En informell aktivitetsyta kommer att anläggas för att rymma aktiviteter för äldre barn, ungdomar och vuxna. I utformningen har bland annat möjligheten att utöva parkour beaktats. Exempel på andra aktiviteter som kan integreras i torgmiljön är schack, konstnärligt utformade lekskulpturer eller en mindre skateanläggning.

2.4 Stadsdelsparken

Illustrationsplan, skala 1:500

Exempel på lekredskap i stadsdelsparken, Mariebergsskogen, Karlstad

Hängmatta bland träden

Boplatser och lämpliga habitat för pollinatörer ska anläggas i området.

(Hållbarhetsprogram för Roslags-Näsby)

Fjärilsälskande växter

Fågelbad

Ekklabbar för insekter och lek

Mindre planteringar i hårdgjord yta

Artrika perennplanteringar föreslås under de befintliga träderna

Övergripande gestaltungsidéer

Kommunhusparken ska utvecklas till en attraktiv och grönskande stadsdelspark, rik på sociala aktiviteter och med höga ekologiska värden. Parken är till ytan liten varför stor vikt ska läggas vid att få in funktioner som tilltalar olika målgrupper. De höga hållbarhetsambitionerna för området ska genomsyra utformningen av parken och de mål som satts upp i "Hållbarhetsprogram för Västra Roslags-Näsby" ska synliggöras i parkens funktioner och gestaltning.

Parkens form utgår från det centrala vattenrummet och planeras bli en generös samlingsplats med vattnet som huvudmotiv. Den öppna platsen ska omgärdas av sittvänliga murar, gärna med infälld belysning på de yttre murfasaderna.

Några stora träd sparas och kommer att dominera de öppna gräsytorerna kring vattentorget. Sydväst om gräsrummet kommer en zon med flera tåliga platser för lek och fysisk aktivitet att anläggas. Genom att lektyorna delas upp i flera enheter kan parken rymma stora lekvärden utan att förlora sin gröna parkkaraktär.

Parken kommer att få en fin och tydlig inramning mot väster och norr av byggnader med stora kvaliteter. Kommunhuset utgör skydd från norr och ger parken ett skönt söderläge. Byggnadens ursprung kopplas i val av material och mönster till parken. Det gäller till exempel murar och markbeläggningar som inspirerats av 50-talet. I kommunhuset inordnas ett café med uteservering längs fasaden. Här skapas också flera sittplatser i skyddat, soligt läge.

Mot gatorna i söder och öster är parken tänkt att avgränsas av en befintlig och en ny trädrad. Diagonalt genom parken samt längs parkens ytterkanter anläggs lättframkomliga stråk i lägen där man naturligt vill röra sig.

Grönska och dagvatten

Som en del av det ekologiska temat kommer befintliga träd att bevaras i så stor utsträckning som möjligt, bli två stora pilar och tre prydnadsaplar. Vissa träd är dock i dåligt skick och bör tas ned. De uppvuxna träden har ett särskilt stort värde då mycket av övrig vegetation i stadsdelen kommer att vara nyplanterad. Planteringarna i parken ska innehålla en stor artrikedom och främja den biologiska mångfalden samt attrahera fjärilar och pollinatörer. Planteringar i parkens lågpunkter ska klara fuktig miljö. De öppna gräsytorerna modelleras så att lågpunkter bildas där dagvatten kan fördröjas.

Utmed gatorna föreslås förutom trädrader en zon med flerskiktade planteringar med lökväxter, perenner, låga häckar och inslag av solitärbuskar. Med tanke på framtida återväxt kompletteringsplanteras några nya, fritt stående träd i parken.

Belysning och ljussättning

Träd, växter, vatten och sittplatser som belyses stärker den rumsliga upplevelsen, skapar bättre synlighet och ökar känslan av trygghet. Parkarmaturena som belyser gångvägar bör vara väl avbländande med en ljuspunktshöjd på omkring 4 meter. Därutöver föreslås effektbelysning av planteringar, lekplatser och vattenspeglar. Stolpbelysning längs gångvägar kan kompletteras med låga pollare längs planteringarna som lyser upp vegetation och konst.

Illustration Stadsdelsparken i Västra Roslags-Näsby

Lek

I stadsdelsparken ska ytor för lek anläggas, där målet ska vara attraktiva lekytor för barn i olika åldrar. Leken i parken ska ha ett pedagogiskt tema med fokus på ekologi och hållbarhet. Lekredskap utformade i samarbete med konstnär kan vara ett sätt att ge lekutrustningen en egen karaktär och en större pedagogisk frihet vid utformningen. Vattenlek kan också kombineras med ett ekologiskt tema kring dagvattenhantering. Mer traditionella lekmöjligheter som till exempel klätterlek, rutschkana och sandlåda bör också finnas.

Lekytorna utförs med fallskyddsmatta för god tillgänglighet och för att ge ett stadsmässigt intryck (gungor utförs dock med sand). Fallskyddsmattan ges en mjuk, jordig färgskala med t ex tegelröda, ockragula och beige färger som harmonierar med tegelfasaden och med lekplatsens tema. Lekutrustningen knyter an till temat "Ekologi" på ett symboliskt och pedagogiskt sätt. Materialmässigt bör dock krav på bl a slitagetålighet, drift och tillgänglighet råda.

Gunga

Lekskulpturer

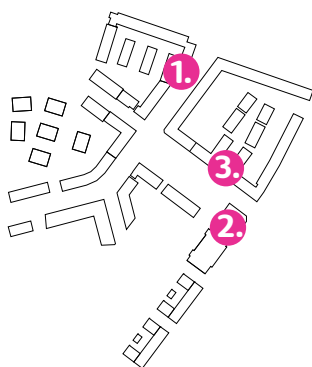
Vattenlek

Klätterlek

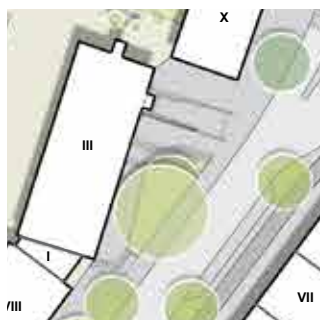
Lekskulpturer

2.5 Mindre platsbildningar

Planen rymmer ett antal mindre platsbildningar. Dessa kan vara av olika karaktär; grönskande fickparker eller små torgbildningar som ska utformas utifrån specifika förutsättningar för respektive plats. Dessa mindre platser kan också användas för dagvattenhantering. Här finns även möjlighet att skapa grönskande miljöer med stor artrikedom som kan attrahera fåglar och insekter. Nedan beskrivs kortfattat de tydligaste, mest gestaltade platserna.

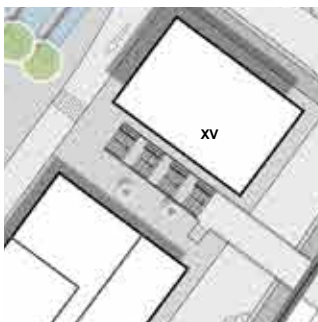
Plats vid elverket

1. Plats vid elverket

Elverkets huvudbyggnad från 1960 ska bevaras. Mellan den och huvudgatan skapas en mindre platsbildning. Platsen kommer att ligga lite nedsänkt i förhållande till gatan för att ansluta till källarfönster och höjdskillnaden tas upp av några trappsteg, ramp och låga murar som erbjuder informella sittplatser. Muren kan kompletteras med bänkar längs elverkets fasad. Platsen domineras idag av två lönnar med breda kronor som bildar ett grönskande tak. Träden planeras behållas och under dem planteras låga växter. Med konstnärlig utsmyckning i form av belysning ökar rumskänslan ytterligare. Elverkets fasad är i tegel med fönsterband av grön emalj. Den gröna färgen fångas upp för att användas som accentfärg på torget.

Plats vid stationen

2. Plats vid stationen

Ytan kommer att avgränsas av ett högt punkthus i norr och en skola i söder och trappan till Stationsbron att ansluta på dess östra sida. Torgytan ska annonseras av ett konstverk och avses utformas modernt och funktionellt. Med placeringen i skärningspunkten av stationen, torget med sina många cykelparkeringar och huvudstråket för cykel längs stationsgatan blir tonvikt på cyklande naturlig. Förutom cykelparkering kan platsen förse med möjlighet till cykelservice och information. Men det ska också finnas sittplatser i anslutning till närbutiken på platsen.

Plats i anslutning till torget

3. Plats i anslutning till torget

Platsen ligger i anslutning till Torget, indragen från torggatan och avgränsad av tre fasader. Den lilla torgytan kommer att förse med konstnärlig utsmyckning och få en egen karaktär som skiljer sig från det stora torgets men med visuell kontakt emellan. Det gynnsamma läget mot söder och nivåskillnaden utnyttjas, bl a genom ett trappsystem som erbjuder informella sittplatser. Nödvändig trafik ska ske på en central gångfartsgata som avgränsas med möblering i form av upphöjda planteringar och enstaka pollare. Bottenvåningarna i omkringliggande hus kommer att utformas med lokaler med möjlighet till uteservering. Den karaktär som eftersträvas är grön oas, kaféliv och sydeuropeisk atmosfär.

2.6 Vegetation

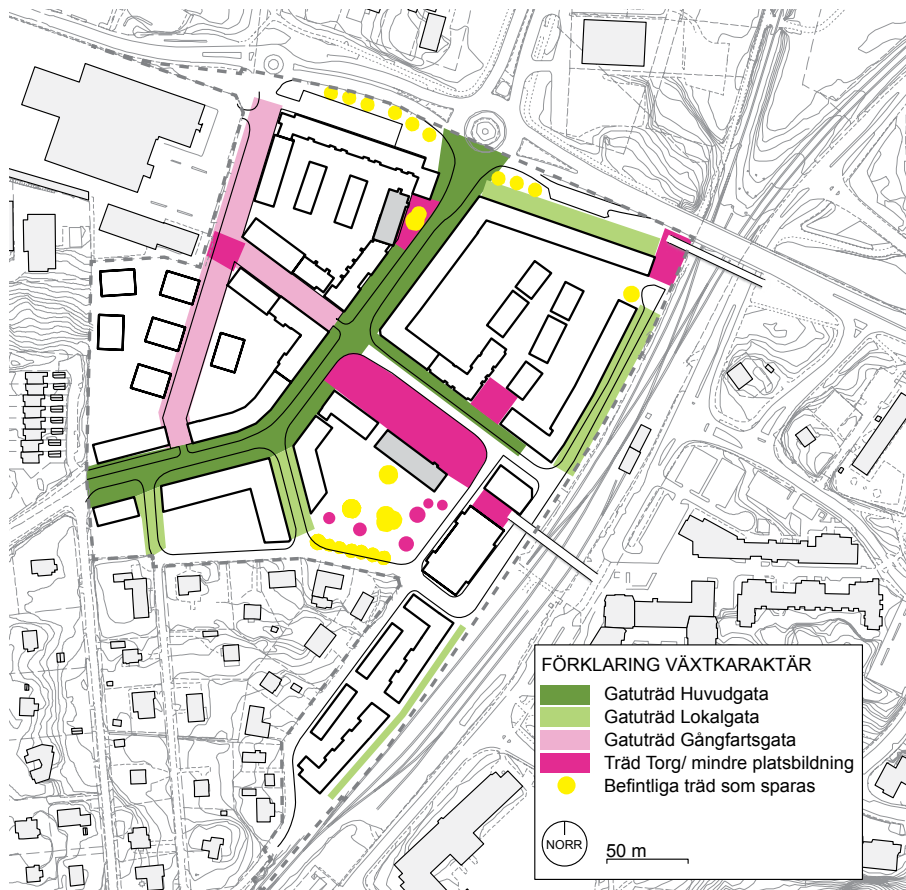
Gatu- och stadsrummen i Västra Roslags-Näsby ska ha en tydlig karaktär som återspeglas i val av material, möblering och växter. För val av trädart bör platsens förutsättningar, som exempelvis gatustruktur, markpåverkan, mikroklimat och ljusförhållanden vägas samman. Generellt gäller att växtlighet på gata, torg och i park ska innehålla hög andel inhemska arter och erbjuda en artrikedom som främjar den biologiska mångfalden och bidra till att förbättra spridningssambanden i Täbys grönstruktur. I förslaget ingår därför till stor del inhemska arter men i sorter och varianter. Träd i hårdgjord miljö ska företrädesvis ha en underplantering av perenner.

Huvudgatan blir den bredaste gatan och ska rymma större stadsträd som lind eller ek. På de smalare lokalgatorna ska mindre träd som tex. lönn, avenbok eller körsbär planteras. Olika trädarter kan användas på olika gator, men inom varje gata ska det vara en art. På gångfartsområdet kan olika trädarter och perenner blandas för att ge en mer varierad växtkaraktär med riklig blomning.

Den gröna utemiljön på allmän plats ska bidra till att förbättra grönstrukturen och spridningssambanden i Täby kommun. Arterna ska i stor utsträckning ha lokal anknytning för att befintliga populationer ska stärkas. Vid val av träd ska företrädesvis ädellöv väljas. Ek, lönn och skogslind av lokal härstamning bör prioriteras.

Hållbarhetsprogram för Västra Roslags-Näsby (Täby kommun)

För ytterligare riktlinjer se *Trädhandbok för Uppsala kommun*, (Uppsala kommun) och *Hållbarhetsprogram för Västra Roslags-Näsby*, (Täby kommun)

Trädprinciper för de offentliga rummen

HUVUDGATA

TRÄD: Skogslind (*Tilia cordata*), Ek (*Quercus* spp.)

LOKALGATA

TRÄD: Lönn (*Acer* spp.), Avenbok (*Carpinus betulus*), Körsbär (*Prunus* spp.), Tall (*Pinus* spp.), Gråal (*Alnus incana* spp.)

GÅNGFARTS-OMRÅDE, TORG, MINDRE PLATS

TRÄD: Lönn (*Acer* spp.), Körsbär och plommon (*Prunus* spp.), Gråal (*Alnus incana* spp.), Turkisk hassel (*Corylus colurna*) Rönn (*Sorbus* spp.), Vildapel (*Malus* spp.), Hägg (*Prunus padus* spp.), Fläder (*Sambucus nigra* spp.)

Ullungrönn

Rödek

Turkisk hassel

Skogslind

Hägg

Befintliga träd

Äldre träd är viktiga både ur ett estetiskt, biologiskt och kulturhistoriskt perspektiv. I Västra Roslags-Näsby finns ett antal större träd, framförallt i nuvarande stadsdelspark men också i den nordöstra delen av planområdet. Dessa träd ska i största möjliga mån bevaras. För att de befintliga träden ska kunna fortsätta att utvecklas kan det vara aktuellt med växtbäddsrenovering.

Träd i hårdgjorda och gröna ytor

Med träd i hårdgjord yta menas träd som omges helt eller delvis av täta, kompakta ytor. Alla träd i hårdgjord yta ska ha en växtbädd med skelettjord. Denna typ av växtbädd ska ha ett djup på 800-1000 mm för att kunna hålla en tillfredsställande mängd vatten och samtidigt vara väl dränerad.

För gatuträd ska stamomfånget vara minst 30-35 cm, för träd i grönytor minst 25-30 cm om inte annat anges. Allé- och gatuträd ska ha en fri stamhöjd på ca 2,5 meter. Rötter behöver ges möjlighet att växa obehindrat i minst två riktningar. För stora träd bör växtbäddens bredd inte understiga 4 meter. För små träd bör bredden inte understiga 3 meter.

Vid nyplantering i befintliga gröna parkytor ska hänsyn tas till rådande markförutsättningar. Ofta är växtjorden på gammal ostörd parkmark fullgod. Viktigt är dock att jorden inte har förstörts, till exempel genom fysisk kompaktering. Befintliga jordar kan avvika från den kornstorleksfördelning som föreskrivs i projekteringsanvisningarna, exempelvis genom för hög lerhalt. Viktigt är då att anpassa växtmaterialet och växtbäddens förutsättningar efter detta.

Övrig vegetation

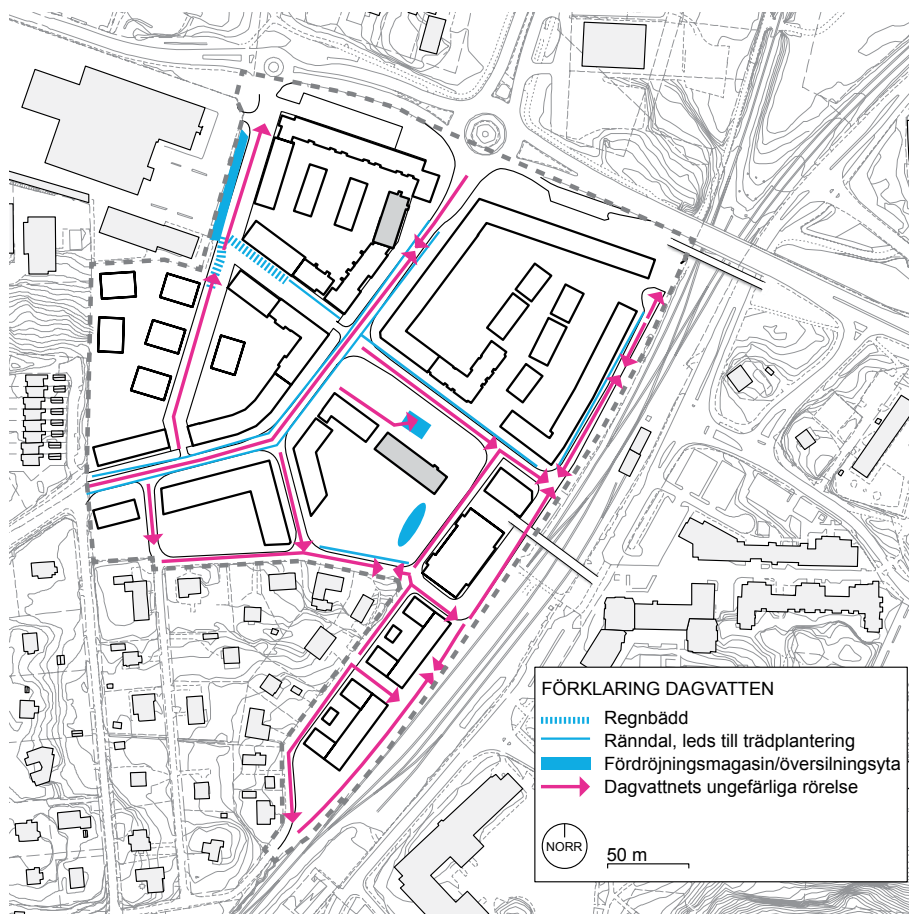
I Västra Roslags-Näsby ska det finnas rikligt med planteringar med hög andel blommande arter som ger frukt och bär. Buskar och perenner som är värdväxter för pollinatörer och fjärilar och samtidigt har estetiska värden, som exempelvis rosor, buddleja, syrén, höstflox och kungsmynta, ska prioriteras. På bland annat torg och gångfartsområde i området kan regnbäddar anläggas dit dagvatten kan ledas. Val av arter för dessa planteringar studeras närmare i projekteringskedet.

Träd i hårdgjord yta ska företrädesvis planteras med undervegetation av robusta perenner, med bladverk i skiftande form och färg som kan hantera torrperioder. Val av perenner ska anpassas till vilket träd som står i planteringsytan, ljusförhållande och mikroklimat. I första hand bör friväxande arter som är väl anpassade till den miljö där de placeras avseende storlek, ståndort och skötsel förutsättningar användas. Även vintertid ska vegetationen kunna erbjuda estetiska värden.

2.7 Dagvatten

Principen för dagvattenhanteringen i Västra Roslags-Näsby är att nederbörd som faller eller smälter på allmän plats ska ledas via rännदार från de hårdgjorda ytorna till planteringsytor och vattenstråk, så kallade regnbäddar. Rening och fördröjning av dagvattnet sker då genom att partiklar fastnar i jordmaterialet. Det är viktigt att vatten inte blir stående i trädplanteringar. Från växtbäddar måste vattnet kunna brädda och ledas till en dagvattenledning. Eftersom den naturliga marken inte bedöms ha god infiltrationsförmåga måste dagvatten vid stora nederbördsmängder kunna ledas vidare från de mindre fördröjningsytorna till större, så kallade översilningsytor. I parken finns möjlighet att anlägga en reningsdamm. Av höjdmässiga skäl går det inte att leda allt dagvatten till detta område. Därför är mindre anläggningar på torg och små platsbildningar viktiga komplement.

En dagvattenutredning har tagits fram inför detaljplan för området Västra Roslags-Näsby i Täby kommun och ska beaktas i utformningen av de offentliga rummen. Dagvattenutredningens syfte är att ta fram åtgärdsförslag för dagvattenhantering inom planområdet, som uppfyller Oxunda dagvattenpolicy. Kraven vid dimensioneringen av nya dagvattenanläggningar har varit bra reningsförmåga samt att kunna klara fördröjning av vatten motsvarande 10-årsregn.

Översiktlig redovisning av dagvattnets rörelser och var det finns möjlighet till fördröjning

Ökade nederbördsmängder ställer höga krav på fördröjning och omhändertagande av dagvatten. Den dagvattenutredning som gjorts för Västra Roslags-Näsby redovisar ett antal förslag på åtgärder såsom översilningsytor i grönstråk, uppsamling av regnvatten, gröna tak m.m. För att klara de förväntade klimatförändringarna i området krävs att utemiljön i området klimatanpassas.

(Hållbarhetsprogram för Roslags-Näsby, Täby kommun)

Under rätta förutsättningar kan dagvatten, som leds till växtbäddar, avlasta ledningsnätet och förbättra trädens livsmiljö. För lokalt omhändertagande av dagvatten i växtbäddar måste jorden ha en god dränerande förmåga och allt överskottsvatten kunna ledas bort. Jordar med högt ler- och siltinnehåll är inte lämpade för infiltration av dagvatten.

(Trädhandbok för Uppsala kommun, Uppsala kommun)

Regnbädd

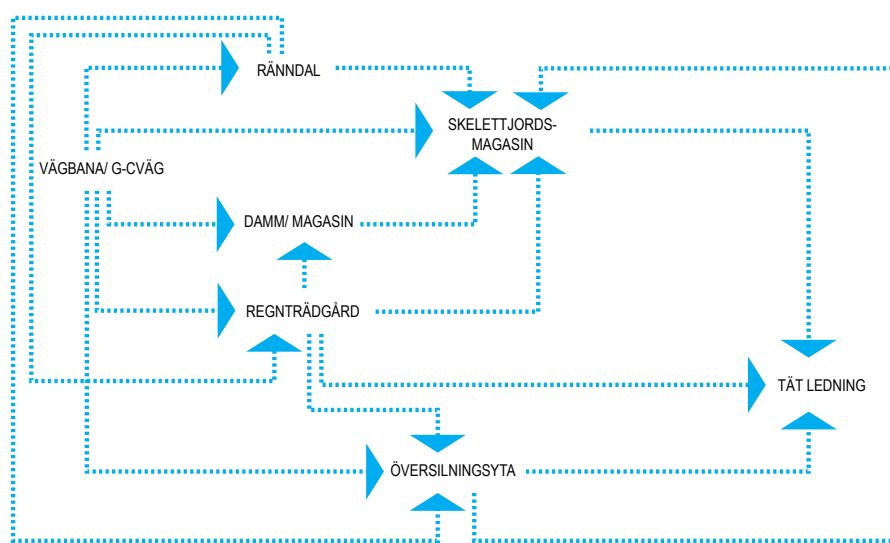
Exempel på infiltrerande ytor i hårdgjord miljö

Exempel på utformning av dagvattenhantering

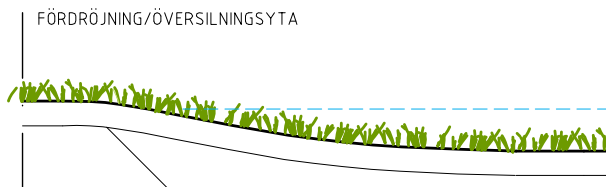
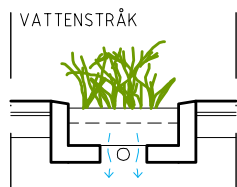
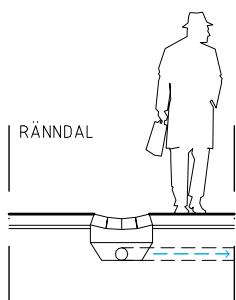
Utgångspunkten har varit att strypa utflödet till motsvarande det flöde som beräknats för naturmark vid ett 10-årsregn.

LOD betyder Lokalt Omhändertagande av Dagvatten vilket innefattar bland annat dagvattenlösningar som infiltration, fördröjning och rening av dagvatten. Områden som passar bra för LOD är exempelvis större grönytor i lägre belägna områden alternativt områden med god naturlig infiltration. Inga lämpliga ytor där lokalt omhändertagande av dagvatten i form av naturlig infiltration finns inom planområdet. Däremot är fördröjning av dagvatten en viktig åtgärd som ska beaktas.

PRINCIPDIAGRAM FÖR DAGVATTEN

Från gator och torg leds vattnet via ränndalar till regnträdgårdar och planteringsytor där vattnet fördröjs och renas. Vid kraftiga regn leds vattnet vidare till större översilningsytor.

Rännadal i hårdgjord yta

Regnbädd

Exempel på översilningsyta som dubbelutnyttjas

2.8 Material, färgsättning och möblering

Generella riktlinjer

Generellt gäller att alla offentliga ytor ska ha ett tydligt sammanhållet uttryck, där antalet typer av möbler begränsas. Nederst på sidan redovisas två basfärger som ska fungera som riktlinjer vid material- och färgval. På vissa platser som ges en egen identitet kan dock utrustningen avvika för att förstärka den specifika platsens karaktär. Ur ett tillgänglighetsperspektiv ska det på de offentliga platserna alltid finnas sittmöjligheter med rygg- och armstöd.

Markbeläggningen ska alltid väljas med hänsyn till tillgänglighet och dimensioneras efter relevant trafikklass. På torget ska taktila ledstråk i betong användas. Sittmöbler, parksoffor och bänkar, ska i huvudsak vara av ek-, lärk eller kärnfuru som målas. Alla ståldetaljer som stolpar, papperskorgar, pollare, cykelställ, underreden på möbler etc. ska pulverlackeras i mörkgrått, typ RAL 7043. Undantag kan göras för att accentuera viss utrustning som förekommer mer sällan, exempelvis en belysningsmast eller en solitär möbel.

Cykelställ där hjulen fixeras, Tulip cykelställ, Velopa

RAL 6011 Accentfärg

RAL 7043- ståldetaljer

Gjutjärn/Trä som målas

Ljusgrå betong och granit

BILD: VROOM VESTRE

BILD: COMEUS AND OYSTER

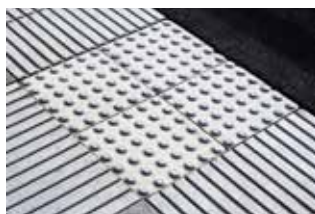
Exempel på utrustning

Exempel på hur ledstråk kan integreras i markbeläggning

Gaturummen

På huvudgatan och lokalgatorna ska körbanorna vara i asfalt och gångbanor belagda med betongplattor. Gångfartsområde och torggata ska utföras med plattbeläggning. Stamskydd ska vara i gjutjärn eller lackerat stål. Även övriga stålkonstruktioner, exempelvis el- och teknikskåp, ska utföras i mörkt grå-lackerat stål, RAL 7043. Sittmöbler och andra trädetaljer ska vara i målat ek- eller lärkträ alternativt kärnfuru. Mindre cykelparkeringar kan anläggas längs huvudgatan där det finns utrymme. Dessa parkeringar ska vara utformade med cykelpollare av en annan typ än de på torget.

Markbeläggning/plantering

Sittmöbler, målas

Utrustning

Torget

Markbeläggningen på torget ska huvudsakligen utföras med natursten i form av granithällar och smågatsten. Låga murar kan förekomma och bör då vara av natursten. Pollare kan behövas för att styra trafikrörelser och ska vara av pulverlackerat stål. Stamskydd ska vara av lackerat stål.

Cykelställena vid stationen bör vara av en typ som gör att cyklar inte kan parkeras utanför cykelställena. Hjulet ska kunna placeras i ett fast läge och cykeln låsas fast.

Markbeläggning/plantering

Sittmöbler, målas

Utrustning

Stadsdelsparken

I parken ska utrustning och material harmoniera med grönskan. Parkens möbler och utrustning bör ges en karaktär som skiljer sig från torgets och gaturummens. Det är en fördel om detta kan uppnås genom en annan typ av utrustning och möbler snarare än att avvika från färgsättning och materialval. Det innebär att oljat trä, pulverlackerade ståldetaljer och gjutjärn ska vara de dominerande material- och färgsättningsvalen även här. Den gröna miljön med sina mjuka former kan med fördel framhävas i valet av möbler, armaturer och lekutrustning.

Marken framför kommunhuset samt stråket som knyter ihop parken och torget, beläggs med granithällar och de diagonala stråken utförs med stenmjöl i ytlagret för att ge ett mjukare intryck. Den rundade formen markeras med band av smågatsten.

Lekutrustning

Markbeläggning/plantering

Sittmöbler, målas

Utrustning

Servicebyggnader

Service- och komplementbyggnader som exempelvis nätstationer ska ha gröna tak och om möjligt kläs in med grönska på fasader alternativt vara väl gestaltade.

Servicebyggnad med grönska på fasad och tak

BELYSNING

Belysningen ska bidra till att skapa:

- Ökad trygghet och säkerhet
- Ökad tillgänglighet även för personer med nedsatt syn
- Minskad skadegörelse
- Ökad skönhet och stads-mässighet
- Rumslighet

Belysningsprogram för
Täby kommun, Täby kom-
mun

Icon Opal, Louis Poulsen

Nest, Louis Poulsen

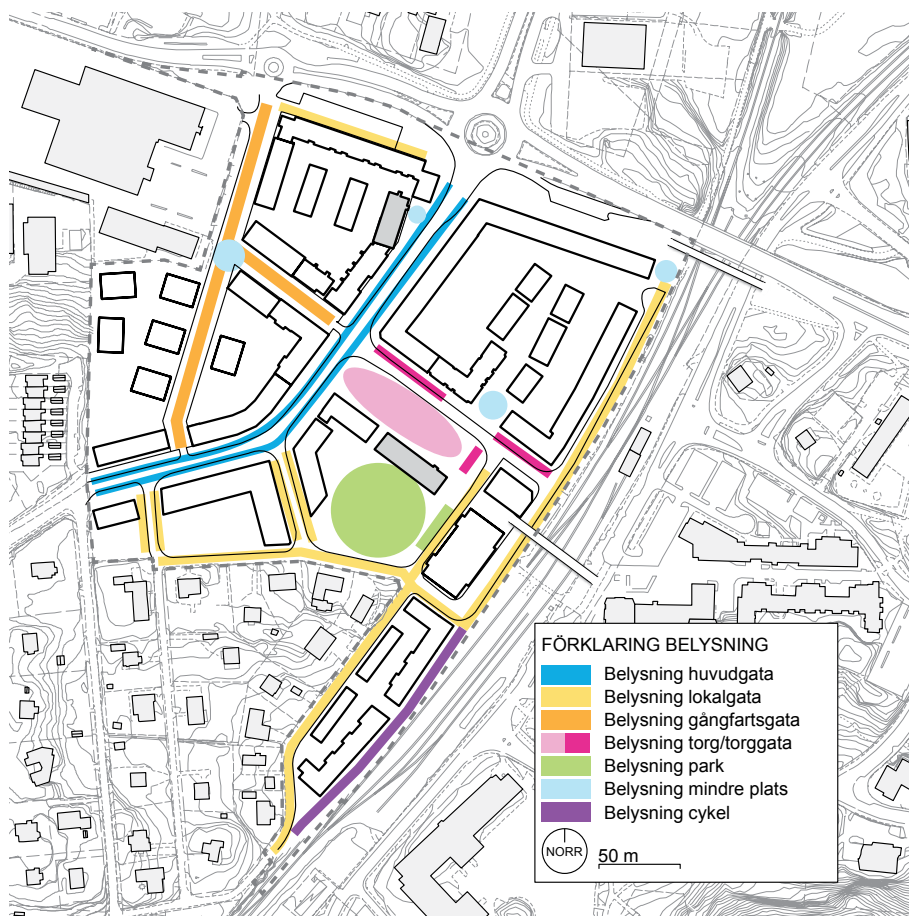
2.9 Belysningsprinciper

En god belysning i stadsdelen underlättar orienterbarhet, ger trygghetskänsla och karaktär. Träd, vatten och sittplatser i ljus förstärker rumsliga upplevelser, skapar bättre synlighet och lockar fler människor till att vistas ute under dygnets mörka timmar.

Gaturummen

Den generella principen för belysning av gatunätet ska vara användning av en planglasad armatur försedd med en anpassad gatureflektor. All belysning ska ha LED-armaturer och färgtemperaturen anpassas till respektive plats och funktion. På huvud-, torg- och lokalgata ska Icon Opal från Louis Poulsen, ljuskälla LED, användas. Armatur monteras på tvåarmad stolpe med en ljuspunkthöjd på 8 meter mot körbana och 5 meter mot gång- och cykelväg. På lokalgator monteras armatur på enkel stolpe med ljuspunkthöjd på 8 meter (6 m vid övergångsstäl-len). Armatur och stolpe ska vara lackerad i samma färg, RAL 7043. Belysning vid övergångsställen bör vara starkare än vad som gäller för gatan i övrigt, för att fånga trafikanternas uppmärksamhet på längre avstånd.

På gångfartsområde rekommenderas en ljuspunkthöjd på 5 meter. Ur trafiksä-kerhetssynpunkt ger den lägre stolphöjden och stolpens säregna utformning en tydlig markering och förklaring till gatans karaktär och skala.

Belysningsprinciper som relaterar till de olika gaturummen och platserna

Torget, stadsdelsparken och mindre platsbildningar

Ljussättningen av torget är viktig för torgets funktion som mötesplats. Belysningen av torget får inte vara bländande eller störande för omgivande bostäder. På torget ska stolpbelysning undvikas så långt det är möjligt. Några högre master kan bestyckas med flera armaturer för att belysa torgets centrala delar. Torgets belysning kan även integreras i planteringar, cykeltak, murar och sittplatser. Det gamla kommunhuset är en viktig byggnad på torget som ska ha en genomtänkt belysning i samspel med torgets övriga gestaltning.

I stadsdelsparken ska parkarmaturer som belyser gångvägar vara väl avbländade med en ljuspunktshöjd på ca 4-5 meter. Armaturen ska vara av typen Nest från Louis Poulsen, ljuskälla LED som ger ett indirekt, diffust och mjukt ljus. De korsande gångstråken i parken belyses med en pollare för en lägre skala och miljöskapande effekt. Lekytor belyses med trästolpar med flera LED-spotlights för ett funktionellt och spännande ljus.

På mindre platsbildningar föreslås effektbelysning av planteringar, regnbäddar, befintliga träd, vattenspeglar och sittplatser. Ljuset under sittplatser har en varmare karaktär för att markera plats för vila. Nest från Louis Poulsen kan användas även på de mindre platsbildningarna.

Stationsområdet

Stationsområdet och ytor under bron ska vara väl ljussatta då det är viktiga platser i området. Även bron ska vara väl upplyst för att upplevas trygg. Bottenvåningarna med verksamheter bör till stor del vara uppglasade och sprida ljus ut på omgivande gång- och cykelvägar. De väderskyddade cykelparkeringarna ska vara väl upplysta.

Högre belysningsmaster på torg

Integrerad belysning av sittplatser och plantering

Belysningsplan

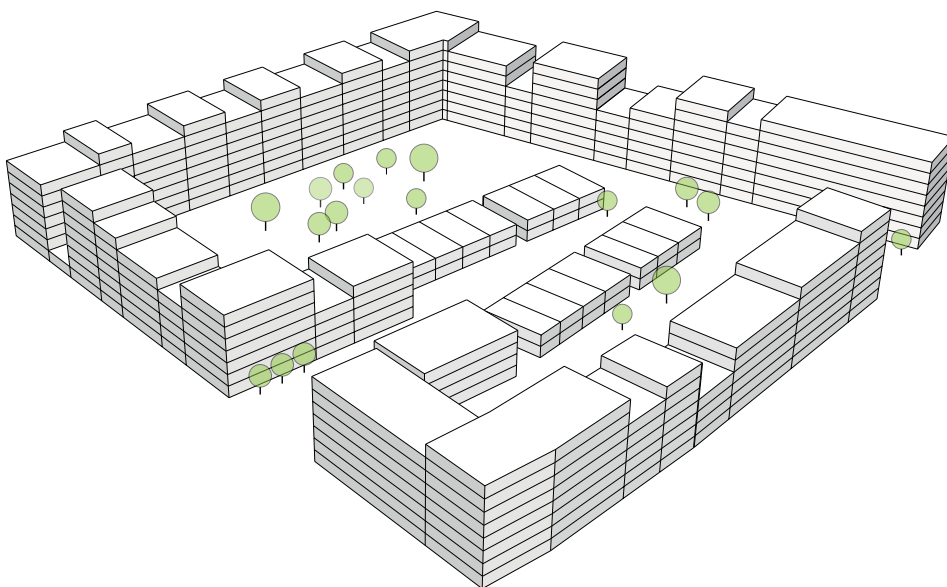
3. KVARTER OCH KVARTERSBEBYGGELSE

3.1 Kvarter

Skala och volymer

Kvarteren kommer att bebyggas och organiseras så att de utgör väggarna i gatuummen, till torget och parken. Flerbostadshusen drar då nytta av och bidrar till stadslivet i de offentliga rummen samtidigt som de bildar större skyddade gårdar, utan trafikbuller. Storgårdarna blir gemensamma för kvarterets olika fastigheter. Gårdarna bebyggs med lägre stadsvillor och gårdshus. Bebyggelsen trappas ner i höjd i söder och väster för att öka solinstrålningen och med lägre bebyggelse anpassas även området till intilliggande villaområden. Byggnadernas olika höjd skapar dessutom variation inom kvarteren och i området.

Kvartersgränser ska i alla lägen göras visuellt tydliga eftersom de skiljer det offentliga rummet från det privata. Bebyggelsen ska utformas med sådan variation att stadsdelen inte kan uppfattas som ett enhetligt monotont område. Det ska istället kunna ses som resultat av en successivt växande stadsdel där byggnader får ta intryck av olika tider och exploatörer. Engagemang från flera exploatörer och flera arkitekter är en viktig del i en sådan process. En småskalig fastighetsindelning eftersträvas, med många exploatörer, arkitekter och andra aktörer. För att åstadkomma en variationsrik stadsmiljö ska varje huskropp utformas som en enskild individ med olika fasadmaterial och uttryck. De enskilda huskropparna utgörs av respektive trapphus. Huskropparna för flerbostadshusen kan generellt delas in i en bredd av 18 meter respektive 21 meter längs gatan.

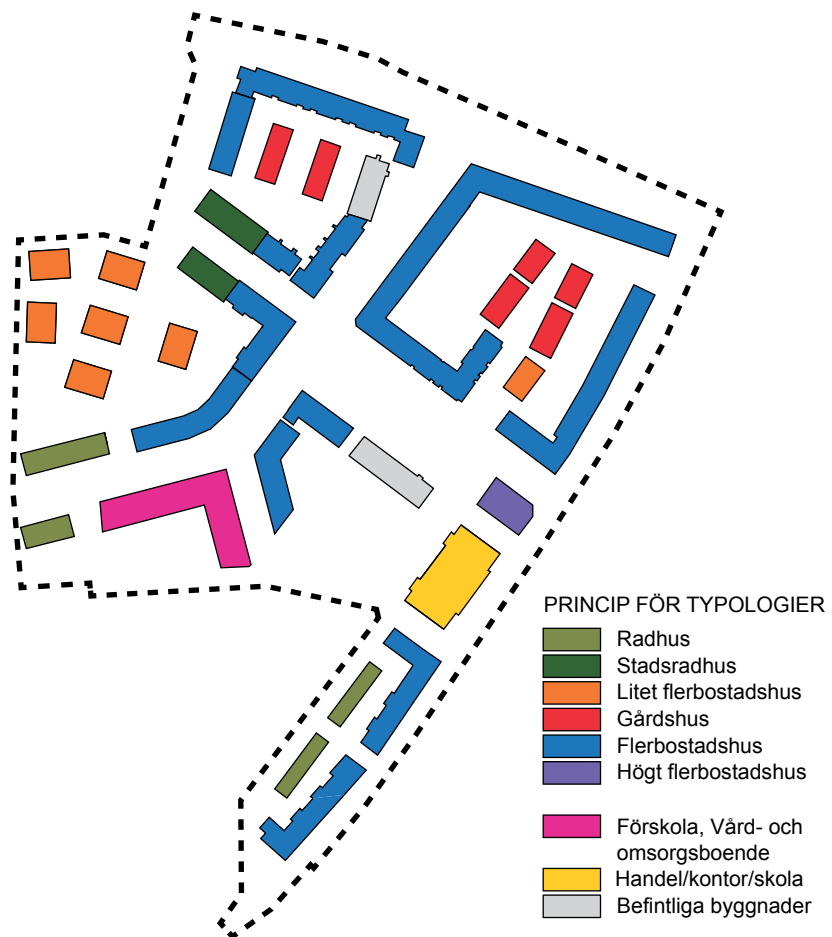

Exempel på kvarter med gårdsbebyggelse och varierad skala och en indelning av kvarteret i flera mindre huskroppar.

3.2 Typologier och bostadstyper

Mångfald och blandning

Planen syftar till att erbjuda en struktur som tydligt anger vad som är offentliga rum och gator och vad som är privat mark. Strukturen stödjer ett flexibelt innehåll som ger plats för en mångfald av boendeformer och typologier. Blandningen mellan flerbostadshus och den mindre skalan av radhus, gårdshus och villor kan locka såväl olika åldrar som befolkningsgrupper. Blandningen ger också en variationsrik och intressant stadsmiljö.

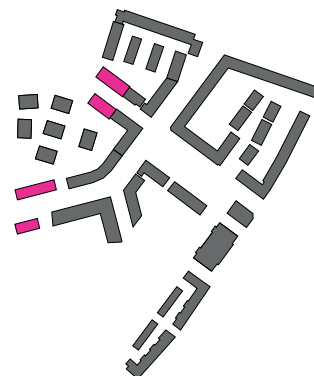
Radhus

Radhus i två till tre våningar med en liten gård ska ge ett boende med begränsad insyn från grannar och kvalitativa, privata uteplatser. Två varianter av radhus är föreslagna, anpassade efter omgivande bebyggelse och gatustruktur.

I områdets västra del planeras radhus som har en tydlig stadskaraktär samtidigt som de ansluter till den befintliga, lägre villabebyggelsen. Radhusen kommer att få två till tre våningar med trappa ut mot trottoarerna på huvudgatan.

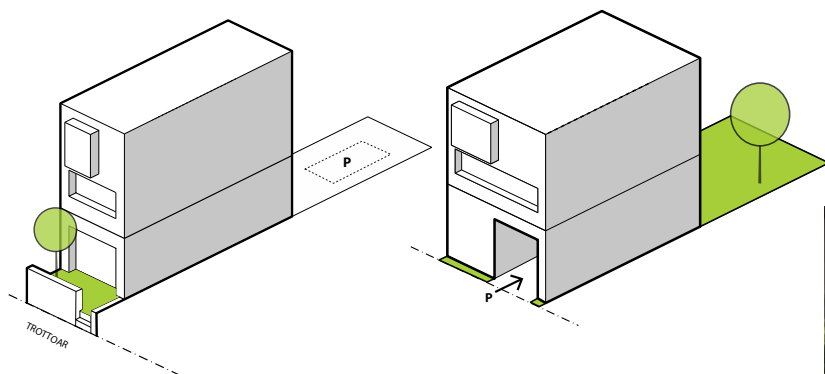
Höjdsättningen ska anpassas så att husen möter huvudgatan med en terrass, upphöjd minst 60 centimeter från gatan. Bostädernas tillgängliga angöring anordnas från motsatt sida med parkering på kvartersmark.

Längs gångfartsgatan i planens västra del kommer något annorlunda utformade radhus i tre våningar att placeras. Gångfartsgatans karaktär som intim bostadsmiljö lämpar sig väl för bostäder med garage direkt från gatan. Husen kommer att placeras med fasadliv i fastighetsgräns mot gata alternativt med förgårdsmark om 80 cm från fastighetsgräns för att skapa utrymme för fasadgrönka mot gata. Detta ger ytterligare stöd åt gångfartsgatans grönskande karaktär. Parkering ska ske på mark inom varje bostadsenhet.

RADHUS

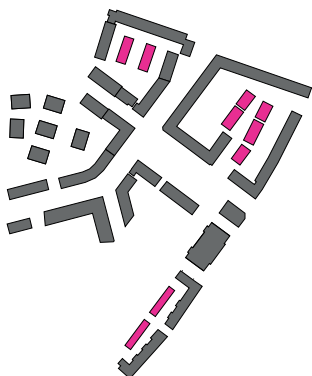
- Två - tre våningar
- Parkering på kvartersmark
- Upphöjd terrass mot gata.

Principfigur över olika typer av radhus, parkering bakom respektive framför byggnad.

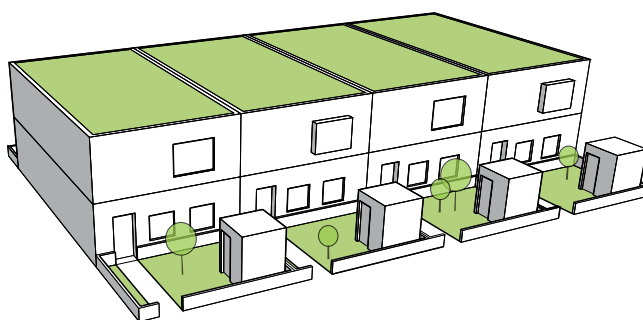
Exempel radhus

De större kvarteren kommer att medge lägre bostadsbebyggelse inne på gårdarna. Bostadsbebyggelsen har privata trädgårdar skilda från gårdarna. Tillhörande parkering förläggs till ett för kvarteret gemensamt garage.

GÅRDSHUS

- Två våningar
- Privat trädgård
- Parkering i parkeringsgarage.

Exempel gårdshus

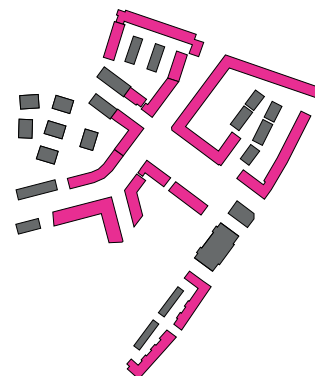
Flerbostadshus

Merparten av bostäderna i området kommer att vara flerbostadshus. Våningsantalet ska variera från små friliggande hus i planens västra kant till uppemot 10 våningar utmed de centrala gatorna.

De mindre husens bebyggelseskala ska ansluta till omgivande äldre villabebyggelse. Uteplatser utförs i markplan eller som balkonger. Samlad markparkering föreslås ske i anslutning till trapphus och entréer.

De högre flerbostadshusen kommer att placeras i rader och bilda fasader till stadsdelens gaturum, parker och torg. Fasaderna ska utformas så att de ger god överblick över stadsrummen och entréer orienteras ut mot omgivande gator. Trapphus ska vara genomgående med entré mot gata och gård. Kvartersutformningen är planerad så att gårdarna skyddas från trafik och buller. Utgångspunkten är att varje bostadshus får ett trapphus och en fasadlängd på 18 respektive 21 meter mot gatan. Kvarterens hörnlägen utformas mer oregelbundna och kan ha fler än ett trapphus. Ambitionen är att flerbostadshusens bottenplan ska ha en våningshöjd om minst 4 meter för att möjliggöra butikslokaler runt torget och längs delar av huvudgatan. I andra delar av området med sämre kommersiellt läge är butikslokaler inte något krav. Här kan istället parkeringsgarage ligga en halv våning ovan mark, upphöjda från gatunivån. Utrymme för parkering kommer att finnas i kvartersgemensamma garage under mark.

I bottenplanet i flerbostadshusområdet förläggs en förskola om sex avdelningar med möjlighet till en eventuell framtida konvertering till annan verksamhet. På anslutande gård anläggs uteyta och lekyta för förskolan.

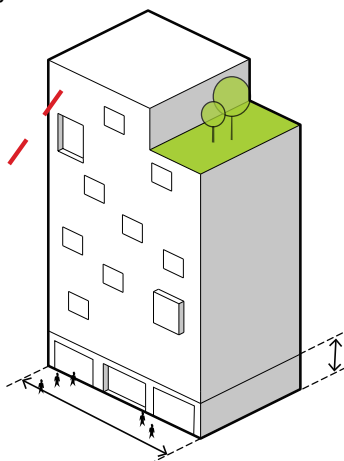

FLERBOSTADSHUS

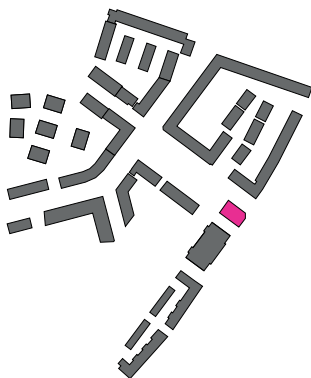
- 1-10 våningar
- Generellt 18 respektive 21 meter breda fasader mot gata
- Ambition om minst 4 meters våningshöjd i gatuplan för att möjliggöra lokaler i centrala lägen
- Parkering i parkeringsgarage

Visuell kontakt bostäder och stadsliv

Generellt 18 respektive 21 meter

Exempel Flerbostadshus

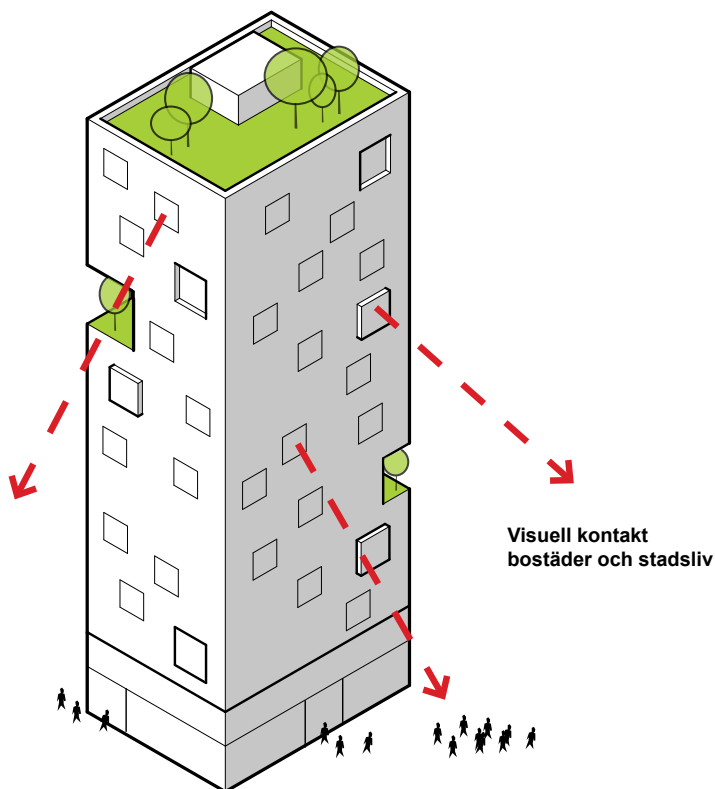

Högt flerbostadshus

Intill bytespunkten planeras ett punkthus i 15 våningar. Byggnaden ska annonsera torget och stationen. Entréväningen ska utformas utan baksidor eftersom den vetter mot viktiga stadsrum på alla sidor. Tornet kommer med sin höjd och sitt centrala läge att utgöra ett nytt landmärke och ska ses som Roslags-Näsby signaturbyggnad av hög arkitektonisk klass. Avsaknaden av en bostadsgård och uteplatser innebär att stor vikt ska läggas på uteplatser på tak och/eller inom våningsplanen.

HÖGT FLERBOSTADSHUS

- 15 våningar
- Nytt landmärke
- Uteplatser på tak och inom byggnadsvolym
- Parkering i parkeringsgarage
- Lokaler i de två nedre planen

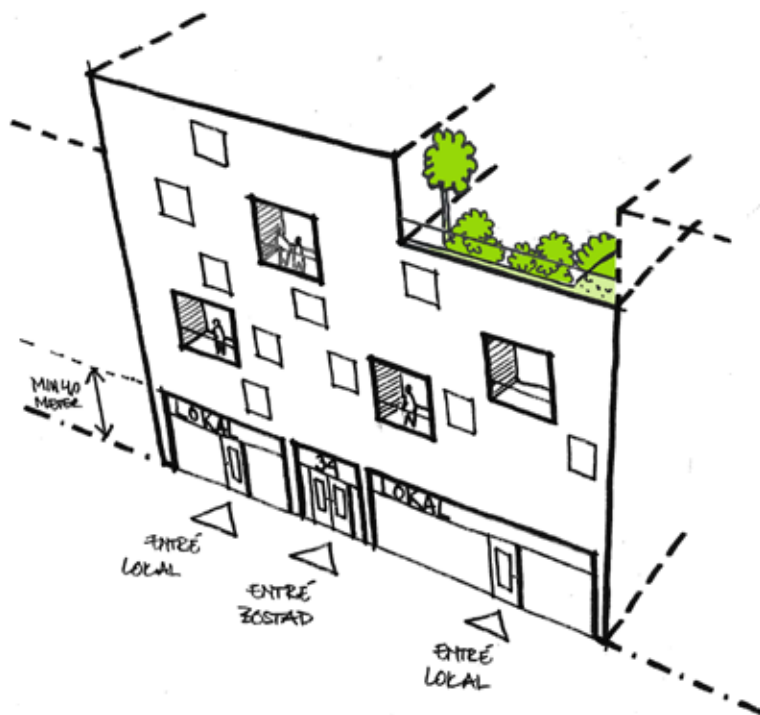
Exempel Högt flerbostadshus

Bottenvåningar, entréer och trapphus i bostadshus

Förutom entréer till bostäder och verksamheter ska flera av flerbostadshusens bottenvåningar rymma lokaler som bidrar till offentlighet och stadsliv. För att skapa flexibilitet över tid för olika kommersiella och publika verksamheter är ambitionen att gatuplanet utmed torget och delar av huvudgatan ges en våningshöjd på minst 4 meter. Bostädernas huvudentréer ska alltid förläggas ut mot gatan. Trappor ska vara synliga och lättillgängliga för att uppmuntra till vardagsmotion. I flerbostadshusen ska läget för trapphus prioriteras före hissen. Nedfarter till parkeringsgarage anpassas till gatuplanets geometri och skala.

Kv. Apeln, Jönköping. Bottenvåning med lokaler

Principfigur gestaltning mot huvudgator och torget

Gröna fasader

Förgårdsmark, balkonger och gröna fasader

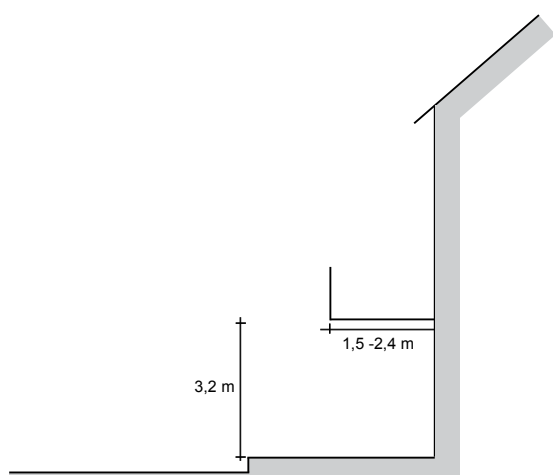
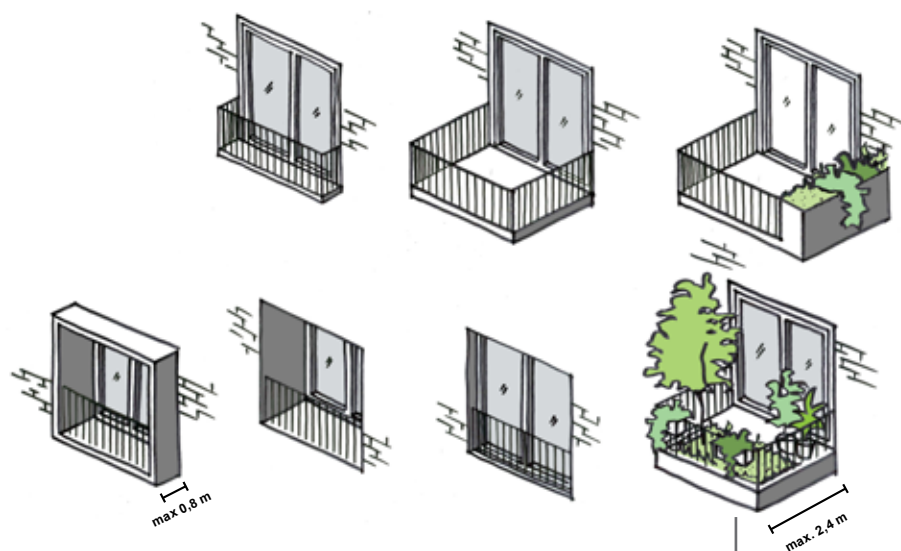
Syftet med förgårdsmark är att få till en grön koppling genom området, dvs kopplingen mellan Enhagsparken och Mosstorpsparken i väster, alternativt för att lösa dagvattenhantering och stuprör. En grön koppling kan uppnås på flera sätt.

Balkonger är en viktig komponent för ett bostadshus gestaltning. Balkongerna påverkar också karaktären på gator och offentliga rum. I Västra Roslags-Näsby kommer gröna balkonger med integrerade balkonglådor och bevattning att stärka områdets gröna karaktär och gröna stråk genom området (se exempel på urbana villor i Malmö). Mot huvudgata, lokalgata och allmän plats tillåts balkongerna generellt utföras utskjutande från fasad om 1,5 meter med fri höjd om 3,2 m, se principsektion på sid 59. Burspråk och balkonger av likartad karaktär som burspråken får skjuta ut 0,8 meter från fasad. Längs gårdsgata och mot det stora centrala torget tillåts även balkonger med ett djup om 2,4 meter för att möjliggöra för balkonger med inbyggda planteringsytor.

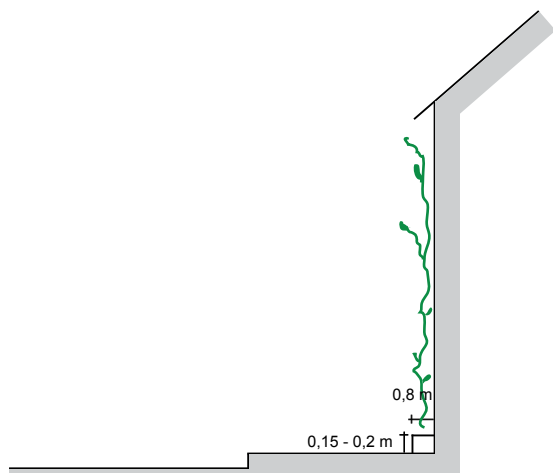
Gröna fasader ska ge ytterligare grönska. Generellt gäller för området att byggnader står i fastighetsgränsen mot gator och allmän platsmark. Inom de i planen grönt markerade utsnitten tillåts byggnaderna vara tillbakadragna max 0,8 meter och upphöjda 0,15-0,2 meter för att ge utrymme för planteringsytor. Ytorna ska möjliggöra planteringar av klättrväxter på kvartersmark för att skapa fasadgrönska. Markeringen vid radhusen i söder på skiss nedan visar en från trottoaren upphöjd förgårdsmark för uteplats och grönska.

Variation av balkonger

Principsektion för balkonger över allmän plats.

Principsektion för förgårdsmark mot allmän plats.

Balkonger mot gård

Burspråk och franska balkonger

Gröna balkonger, "Urbana villor"

Varierad balkongutformning

Olika fasadmateriäl.

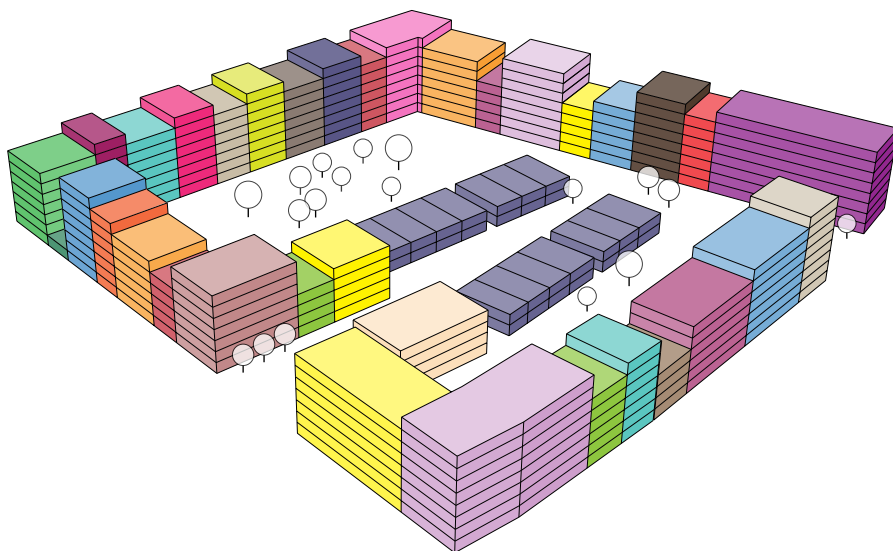
Guldfärgad plåtfasad - Wingårdhs. Tegelfasad - Klaus en Kaan Architecten. Glasad loggia - S333 Architecten.

Placering mot huvudgata och torg

Relationen mellan offentligt och privat är viktig vid placeringen av byggnaderna mot huvudgatan och torget. Här krävs en distinkt övergång mellan husen och den allmänna platsmarken. Husens fasadliv ska ligga helt och hållet i fastighetsgränsen mot huvudgata där det inte finns förgårdsmark.

Fasader

För att uppnå en variationsrik och intressant stadsmiljö bör varje huskropp utformas med egen specifik karaktär. Huskropparna är fördelade på en per trapphus. Varje huskropp eller trapphus ska ges ett eget fasadmateriäl olik sina närmaste grannar. För att i stadsmiljön inte skapa ett alltför variationsrikt eller rörigt uttryck bör varje enskilt hus utformas enhetligt men kan ha olika fasadmateriäl. Takmateriäl behöver inte samordnas mellan huskropparna. Sammanhängande radhus ges samma materiäl och färg men kan ses som olika individer/enheter eller som en sammanhängande individ/enhet.

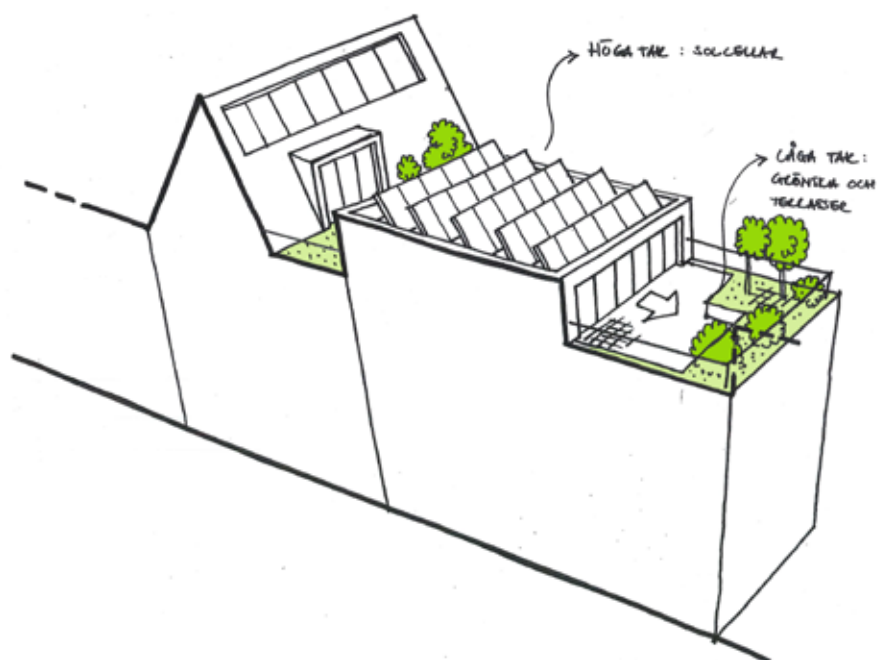
illustration, princip för variation i fasadmateriäl och uttryck.

Illustration gröna tak

Taklandskap

Då kvarterens gårdar delvis kommer att vara bebyggda och ha begränsat med utrymme och tillgång till sol bör flerbostadshusen kompletteras med gemensamma takterrasser för de boende. För att effektivt kunna nå takterrasserna kan flerbostadshusen anpassas i höjd till två nivåer; Från den högre nivån nås en lägre del med terrass. På de högre taken kan paneler för solenergi placeras och gröna tak utföras. Takens utformning ska också anpassas så att snömassor från taken inte faller ut mot gatan. Vid fall mot gatan ska snö bromsas genom att taket till exempel är indraget med en så kallad kungsbalkong på den översta våningen.

Principfigur taklandskap - anpassning för gemensamma och privata terrasser samt solenergi

FOTO: VEG TECH

FOTO: VEG TECH

Gröna tak och takterrasser

Genomsläppliga markmaterial

Ljusa cykelparkeringar

Väl upplysta och ljusst målade parkeringsgarage

3.3 Gårdar

Vegetation och grönytefaktorn

Ett av fokusområdena i "Hållbarhetsprogrammet för Västra Roslags-Näsby" är en klimatanpassad och grönskande utemiljö. En grönskande utemiljö genererar ett bra lokalklimat och viktiga ekosystemtjänster såsom svalka, skugga, skydd mot vind, upptag av koldioxid och luftföroreningar, fördröjning och rening av dagvatten, rekreation samt livsmiljöer för djur och insekter.

Bostadsgårdarna ska vara mångfunktionella med småbarnslek, sittplatser, mötesplatser för vuxna samt upplevas trygga och säkra. Gårdarna ska även vara upplevelserika med grönska, blommor och gräsmattor där årstidsväxlingar bör premieras och understrykas i gestaltningen.

Grönytefaktorn är ett planeringsverktyg som kan användas vid utformning av kvartersmark. Verktöget kommer ursprungligen från Tyskland och introducerades i Sverige till Bo01 i Malmö. *Grönytefaktor för Västra Roslags-Näsby* är framtaget av Täby kommun, och ska användas vid utformningen av bostadsgårdarna i Västra Roslags-Näsby. I grönytefaktorn premieras gestaltning med grönska som fyller flera funktioner och som tar hänsyn till platsens naturliga förutsättningar och lokala ekosystem.

Dagvatten ska i stor utsträckning fördröjas på gårdar och tak. Grönytefaktorn innehåller flera förslag till dagvattenhantering på kvartersmark.

Markbehandling, belysning och utrustning

På kvartersmark ska körbanor finnas som är framkomliga för exempelvis räddningsfordon, sopbilar och flyttbilar. Genomsläppliga markbeläggningar som stenmjöl och armerat gräs ska användas så långt det är möjligt utan att framkomlighet och tillgänglighet begränsas.

Entréer och portaler på gårdarna ska belysas. Ljussättningen ska vara genomtänkt, och växtlighet kan med fördel ljussättas. Belysningen bör ha ett enhetligt uttryck på respektive gård, men behöver inte samordnas med belysningen på allmänna platser.

Parkering

Allmän cykel- och bilparkering för besökare sker som kantstensparkering i gatunätet. I området planeras för en fortsatt infartsparkering för de pendlare som väljer att parkera cykel eller bil och byta till Roslagsbanan i Roslags-Näsby. Infartsparkering planeras öster om järnvägen. Vädskyddad infartsparkering för cykel ska finnas i anslutning till stationsområdet.

Parkering för boende och besökare ska inrymmas på kvartersmark. Cykelparkering på gårdar och i garage ska prioriteras och läggas nära entréer och trapphus. Underjordiska parkeringsgarage ska målas invändigt i ljusa färger och ha en inbjudande och god belysning.

Illustration av gata på kvartersmark

Teknik- och servicebyggnader och avfallshantering

Där det är möjligt ska service- och komplementbyggnader, exempelvis återvinnings-, teknik- och cykelrum kläs in med grönska på fasader och tak.

Fastighetsnära källsortering underlättar en ökad materialåtervinning. Avfallshanteringen ska ha en hög servicenivå, hög tillgänglighet och korta avstånd samt vara väl gestaltad. Avfallsrum görs om möjligt med naturligt dagsljus och med insyn för att öka tryggheten.

Sittplatser på gård

Servicebyggnader med grönska på fasad och tak

Grönska och lekutrustning

Tvättstuga med avfallshantering intill

Exempel på skyltning med frilagda bokstäver på fasad.

3.4 Handelns miljöer

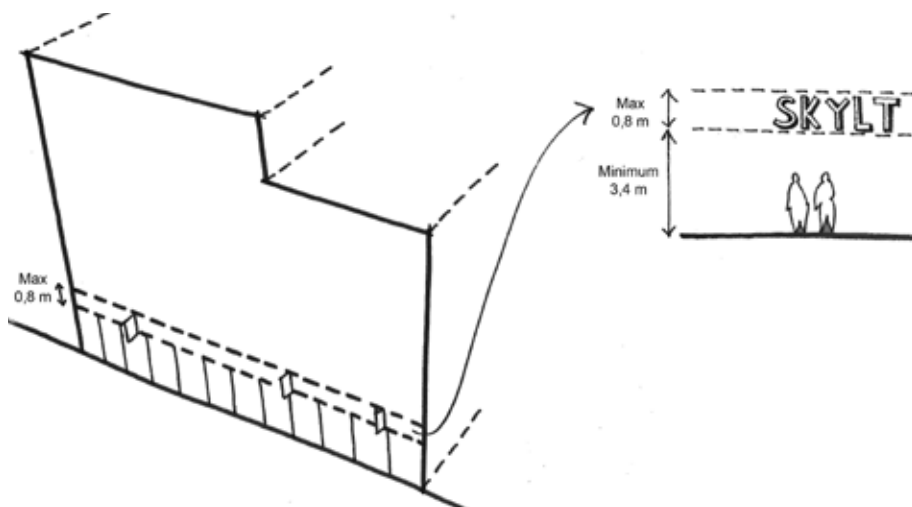
ILLUSTRATION: WSP SVERIGE AB

Plats vid stationen med handel i bakgrunden.

Stadsdelens mest strategiska platser, där flest människor kommer att passera och vistas, utgör goda lägen för kommersiella verksamheter, så som det centrala torget. Den täta fastighetsindelningen kan generera många olika typer av lokaler med verksamheter som livsmedelsbutik, mindre butiker och lokaler för servicefunktioner och bostadskomplement. Ett stort antal entréer och utåtriktade fasader kommer att bidra till stadslivet. Entrévåningar ska utformas med framsidor mot huvudgator, torget och parken. Här ska antalet varuintag och garageinfarter begränsas. Större butiker bör utformas med så mycket öppna fasader som möjligt, med kontakt mellan gatuliv och innehåll i byggnaderna. I gynnsamma lägen ges utrymme för uteserveringar.

Uteserveringar

Uteserveringar är idag ett självklart, trevligt och omtyckt inslag i stadens offentliga rum. Stadens gator och torg tillhör alla Täbybor och därför är det viktigt att uteserveringarna passar in i stadsmiljön. Uteserveringar bidrar ofta till att skapa en levande och attraktiv stadsmiljö men kan också förfula, stöka till och begränsa tillgängligheten till det offentliga rummet. Hur möblemang, avgränsningar, markiser eller parasoller ser ut betyder mycket för hur staden upplevs. Det är därför av största vikt att uteserveringarna tar hänsyn till hur omgivningen gestaltats och anpassas därefter. Uteserveringarna ska upplevas som en del av det rum, plats eller gata som de är en del av, inte i första hand som en del av den verksamhet som bedrivs innanför husfasaden.

Principbild för skyltning

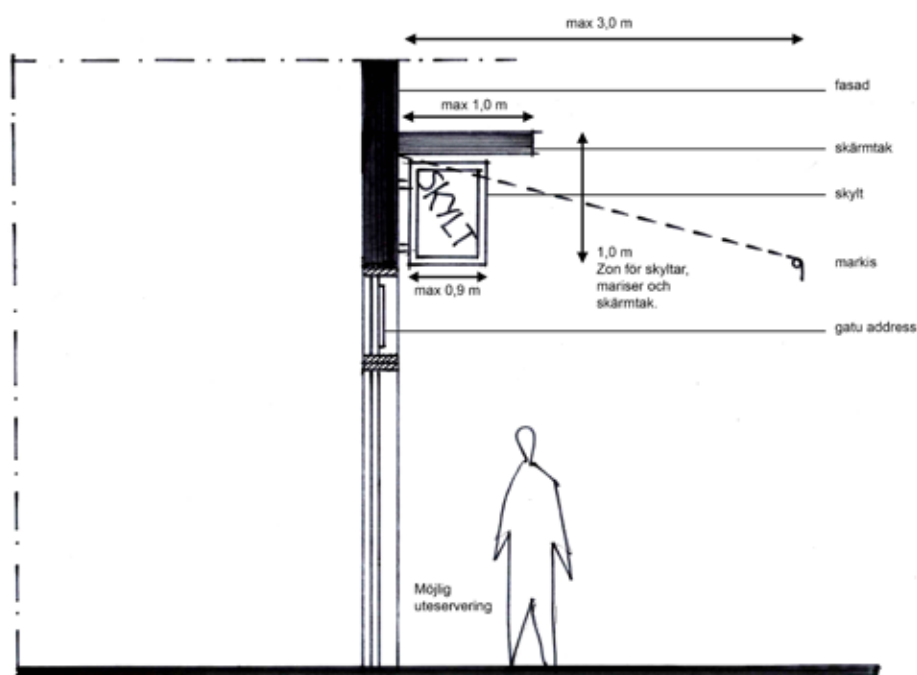
Skyltar, skärmtak och markiser

Handeln och verksamheternas annonsering i det offentliga rummet är en del av karaktären och upplevelsen av stadsmiljön. För att fasaderna ska framträda arkitektoniskt ska skyltar vara av frilagda bokstäver, målade direkt på fasaden eller utstickande flaggskyltar.

Skyltar, skärmtak och markiser ska begränsas i utbredning mot gata, torg, mindre platsbildningar och park.

Illustration av uteserveringar på torget och längs torggatan.

Principbild för placering av skärmtak, skyltning och markiser

KÄLLOR OCH REFERENSER

Referenser

Detta dokument kompletterar och ansluter till:

Hållbarhetsprogram Västra Roslags-Näsby, Täby kommun, 2017

Det nya Täby, Översiktsplan 2010-2030, Täby kommun, 2009

Halva Täby grönt – Grönplan för Täby kommun, Täby kommun, 2005

Miljöplan för Täby kommun 2010-2014, Täby kommun, 2010

Belysningsprogram för Täby kommun, 2007

Trädhandbok för Uppsala Kommun, 2010

Grönytefaktor för Västra Roslags-Näsby, 2017

Dagvatten i Oxundaåns avrinningsområde - policy, råd och riktlinjer, Oxunda vattensamverkan, 2007

Det nya Täby, Översiktsplan 2010-2030, Täby kommun, 2009

Plan för avfallshantering i ett hållbart samhälle 2009-2020: Avfallsplan för Täby kommun m.fl., SÖRAB, 2008

RUFS 2010 - Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2010, RTK, 2010

Parkeringsstrategi handbok, Täby kommun, 2013-11-27

